

Najaarsnota 2017

INHOUDSOPGAVE

Najaarsnota 2017	1
Inhoudsopgave.....	3
Leeswijzer	4
Ontwikkelprogramma Veranderende samenleving, vernieuwd bestuur.....	5
Ontwikkelprogramma Demografische ontwikkelingen	8
Ontwikkelprogramma Plattelandsontwikkeling.....	12
Ontwikkelprogramma Decentralisaties en transities	21
Ontwikkelprogramma Economie en werkgelegenheid	28
Ontwikkelprogramma Energie en duurzaamheid	40
Cultuur	47
Sport.....	54
Recreatie en toerisme	61
Wonen.....	66
Leefomgeving.....	71
Integrale veiligheid.....	81
Doorlopende overige taken	85
Financiën	88

LEESWIJZER

In de najaarsnota kunt u per activiteit uit de begroting zien hoe het gaat met de Kwaliteit, Tijd en Geld. Eerst ziet u de tekst die in de begroting staat, daarna volgen de drie indicatoren. Groene vakjes geven aan dat we op schema liggen, oranje vakjes geven aan dat enige aandacht noodzakelijk is en rode vakjes geven aan dat het niet gaat zoals verwacht. Grijs vakjes tenslotte geven aan dat het onderwerp niet van toepassing is.

ONTWIKKELPROGRAMMA VERANDERENDE SAMENLEVING, VERNIEUWD BESTUUR

"Inwoners doen naar vermogen en vanuit hun eigen kracht mee in de samenleving"

Wat speelt er?

- De Doe-het-samen-samenleving gaat over aansluiten op kennis, inzet, ervaring en behoefte van inwoners. De gemeente bepaalt en regelt minder, gaat 'naar buiten' en is partner in de samenleving.
- De Doe-het-samen-samenleving vraagt om een andere rol van de gemeentelijke organisatie, om bestuurlijke vernieuwing en inzet van inwoners, college, gemeenteraad en medewerkers.
- Het ontwikkelprogramma biedt ruimte om te experimenteren met hoe de eigentijdse rol van de gemeente er uit kan zien bij verschillende initiatieven.

Speerpunten

Dienstbaarheid

Wat willen we bereiken?

- Initiatiefnemers zijn tevreden over de uitvoering van regels bij de uitvoering van hun projecten.
- Inwoners zijn tevreden over het meedenken van de gemeente bij hun initiatieven en vragen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bij alle projecten evalueren we onze rol (houding en gedrag) met behulp van de Participatiemonitor.

Kwaliteit

We staan voortdurend stil bij onze houding en gedrag in onze activiteiten met de samenleving, om te leren en aan te sluiten op wat er leeft bij onze inwoners. O.a. de 'Participatiemonitor' kan ons hierbij van dienst zijn. Het instrument bleek echter technisch nog niet vlekkeloos te lopen. Het instrument is inmiddels aangepast en wordt opnieuw ingezet.

Tijd

Geld

Gemeentelijke projecten pakken we samen met inwoners, bedrijven en organisaties op

Kwaliteit

Tijd

Geld

Met samenleving, college, raad en de gemeentelijke organisatie in contact over de nieuwe rol van de gemeente in de veranderende samenleving.

Kwaliteit

Afgelopen periode zijn alle teams (door wethouder, programmamanager en communicatieadviseur) bezocht en is gesproken over hun ervaringen, dilemma's, leer- en succesmomenten met de werkwijze in het licht van Veranderende Samenleving Vernieuwd Bestuur (VSVB). Recent heeft het college via hun bezoek aan de vier grote kernen (College on tour) extra aandacht gegeven aan VSVB.

Tijd

Geld

Speerpunten

Samenwerking

Wat willen we bereiken?

- Inwoners waarderen de wijze waarop de gemeente samenwerking zoekt en inwoners betreft in 2018 met een 6,5 (Burgerpeiling waar staat je gemeente, 2016: 6,2, landelijk gemiddelde 2016: 6,1).
- De gemeente doet - waar nodig - actief mee met initiatieven en projecten die inwoners belangrijk vinden.
- De aanpak van gemeente brede vraagstukken doen we samen in een transparant proces.

Wat gaan we daarvoor doen?

Leren met voorbeeldprojecten en deze evalueren.

Kwaliteit

Tijd

Geld

We gaan de dialoog met inwoners en maatschappelijke organisaties aan.

Kwaliteit

Op 12 mei heeft een delegatie van Berkellanders vanuit dorpsorganisaties, huurdersverenigingen, woningcorporatie, welzijnsraad, seniorenraad etc. samen met een drietal collegeleden enkele initiatieven / projecten in Oost-Groningen en Oost-Drenthe bezocht om van te leren of inspiratie van op te doen. Recent hebben er verschillende bijeenkomsten plaats gevonden om met inwoners en maatschappelijke organisaties in gesprek te gaan, bijvoorbeeld over het nieuwe grondstoffenplan 'Van afval naar grondstof', de maatschappelijke agenda en het nieuwe 3D beleidskader.

Tijd

☐ Geld

We organiseren of faciliteren bijeenkomsten voor dialoog met de samenleving.

☐ Kwaliteit

☐ Tijd

☐ Geld

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Exploitatie

Lasten	Actuele begroting NJN 2017	Wijzigingen Najaarsnota	Begroting 2017 na Najaarsnota	MeerJB 2018	MeerJB 2019	MeerJB 2020
Totaal lasten	-50	0	-50	-50	0	0
Veranderde samenleving, vernieuwd bestuur						
Resultaat	-50	0	-50	-50	0	0

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Plan van aanpak Actief in de Doe-het-samenleving	Gemeenteraad 15 april 2015

ONTWIKKELPROGRAMMA DEMOGRAFISCHE ONTWIKKELINGEN

"Vitale en leefbare kernen in Berkelland"

Wat speelt er?

- Het aantal huishoudens daalt na 2020, waardoor er meer aanbod van woningen zal zijn dan vraag. Doordat de samenstelling ook verandert, komt er ook een andere vraag naar woningen.
- In 2025 is 28% van de inwoners 65+, terwijl het aantal kinderen en werkende mensen daalt met 34%. Deze veranderingen hebben effect op onder meer scholen, vrijwilligers, arbeidsmarkt en zorg.
- We worden bewuster dat krimp om andere oplossingen vraagt dan we gewend zijn.
- We zijn actief aan de slag om de kansen die de demografische ontwikkelingen biedt ook te benutten. Zo werken we voor de grote kernen aan een ontwikkelagenda, schrijven kleine kernen een nieuwe toekomstvisie en denken scholen en verenigingen na over een fusie.

Speerpunten

Bewustwording en erkenning van de effecten van de demografische ontwikkelingen

Wat willen we bereiken?

- De cijfers en mogelijke effecten van de demografische ontwikkelingen in Berkelland zijn per thema in beeld en worden actief naar buiten gebracht;
- Er is afstemming over de gevolgen van de demografische ontwikkelingen op verschillende beleidsterreinen binnen de gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen?

We sluiten aan bij actuele projecten en onderzoeken over de demografische ontwikkelingen in de Achterhoek, om zo ook als regio de leefbaarheid te vergroten

☒ **Kwaliteit**

☐ **Tijd**

☐ **Geld**

We verbinden verschillende beleidsterreinen op onderwijs-arbeidsmarkt en wonen-zorg met als doel afstemming over gevolgen van de demografische ontwikkelingen.

☒ **Kwaliteit**

☐ **Tijd**

☐ **Geld**

We zorgen voor actuele cijfers over de bevolkingsprognose van Berkelland en analyseren per thema de gevolgen van de demografische ontwikkelingen

Kwaliteit

In december komt de vooruitblik Demografische Verandering in de gemeenteraad.

Tijd

Geld

Speerpunten

De kansen die de demografische ontwikkelingen biedt worden actief en integraal opgepakt

Wat willen we bereiken?

- De ontwikkelagenda's van de kernen zijn actief opgepakt.
- Er is een raadswerkagenda demografische ontwikkelingen.
- We benutten oplossingen om de leefbaarheid in kernen en buitengebied te behouden.
- Dorpsorganisaties nemen in (dorps-)visies de effecten van krimp mee.

Wat gaan we daarvoor doen?

De komende twee jaar ligt het accent in ondersteuning van activiteiten op de terreinen: daling ledenaantal verenigingen, arbeidsmarkt en langer zelfstandig thuis wonen.

Kwaliteit

Tijd

Geld

In Beltrum starten we samen met inwoners en andere partijen een pilot om een vastgoedstrategie in relatie tot wonen voor de hele kern te ontwikkelen.

Kwaliteit

In november 2016 is de Pilot Beltrum gestart. De afgelopen maanden hebben inwoners, gemeente en corporatie onder leiding van adviesbureau KAW verder onderzoek gedaan naar de behoefte van inwoners uit Beltrum op de woningmarkt nu en in de toekomst.

De Pilot Beltrum leert ons dat een onderzoek, samen met inwoners, op kernniveau helpt om de echte knelpunten op de woningmarkt nu en in de toekomst boven tafel te krijgen. Hierdoor kunnen de juiste projecten opgezet worden, die zorgen voor behoud van een evenwichtige woningmarkt in een kern als Beltrum.

De Pilot Beltrum is daarom een zinvol proces om ook in andere (kleine) kernen te doorlopen. Na de zomer (2017) zal een proces in gang gezet worden om ook alle andere kleine kernen, die dit wensen, de mogelijkheid te bieden ook een soortgelijk proces zoals in Beltrum te doorlopen. Zo zal ook voor deze kernen inzichtelijk worden gemaakt waar hun behoefte nu en in toekomst voor nieuwbouw en bestaande bouw in het dorp is.

Tijd

De Pilot Beltrum is afgerond.

Geld

Samen met inwoners, ondernemers en organisaties maken we de ontwikkelagenda's van de grote kernen concreet.

Kwaliteit**Tijd****Geld**

We maken een raadswerkagenda demografische ontwikkelingen en voeren deze uit.

Kwaliteit

Het presidium heeft aangegeven dat er op dit moment geen noodzaak is voor een raadswerkgroep om de raadswerkagenda demografische ontwikkelingen te maken en uit te voeren. Het echter wel wenselijk dat hier actie op wordt ondernomen.

Tijd**Geld**

We ondersteunen betrokkenen, vanuit (dorps-)organisaties, bedrijven en inwoners, in het zoeken naar oplossingen en sturingsmogelijkheden.

Kwaliteit

Tijdens de contacten met de samenleving pakken we onze rol als verbinder (intern en extern) actief op. We nemen daarbij problemen niet over maar faciliteren waar nodig met gemeentelijke kennis en contacten.

Dit door middel van de bestaande contacten in de kleine kernen. We bouwen dit verder uit in de vorm van de wijkgerichte aanpak in de grote kernen.

Tijd

De verbindende rol is blijvend en wordt gaandeweg verder uitgebouwd en ingevuld.

Geld

In dit proces is een beperkt budget (handgeld) beschikbaar om bepaalde initiatieven een start te kunnen laten maken.

Wat mag het kosten?

Het ontwikkelprogramma demografische ontwikkelingen heeft geen eigen budget. Voor onderzoek, overleg en communicatie voor de bewustwordingsontwikkelingen, kan gebruik gemaakt worden van het budget voor incidentele onderzoeken.

Financiële ontwikkelingen in de begroting

De begroting wordt beïnvloed door de krimp. Net als de krimp zelf zal deze ontwikkeling zich geleidelijk voordoen. Het is daarbij lastig om aan te geven of een stijging of een daling van een budget rechtstreeks het gevolg is van de demografische ontwikkelingen. Ook andere factoren kunnen een rol spelen. Als indicatie kunnen we aangeven dat onze algemene uitkering met het aantal inwoners en huishoudens van 2035 €2,8 miljoen lager zou kunnen zijn.

De Regio Achterhoek is aangemerkt als een krimpregio. Dit betekent dat de Regio ook geld van het Rijk krijgt om krimpvraagstukken op te lossen. Het gaat om ongeveer €1.000.000 per jaar (2016-2020).

Kosten Woningbouw

Er is rekening gehouden met een voorziening voor afwaardering van gemeentelijk bouwgronden. Wat de kosten zijn voor het opknappen of vervanging van verouderde (huur) woningen is op dit moment niet bekend. Wel is duidelijk dat het geld vanuit de grondexploitatie hier niet meer voor gebruikt kan worden nu er geen nieuwe woningen meer gebouwd worden.

De bestemmingsreserve herstructurering is ingesteld voor financiering van gemeentelijke opgave of voor cofinanciering van investeringen gericht op leefbare en vitale dorpen. De maximale omvang van deze reserve is €7 miljoen.

Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)

Het aantal aansluitingen zal de komende jaren dalen. Wel moeten dezelfde (investerings-)kosten gedragen worden door het lagere aantal aansluitingen. Los van andere ontwikkelingen zou hierdoor in 2040 het tarief met 10% omhoog moeten. In het nieuwe GRP/watertakenplan (eind 2018 / begin 2019) worden alternatieven aangereikt om het tarief minder hard te laten stijgen.

Overige belastingen

Wat betreft de demografische ontwikkelingen verwachten wij geen stijging van de afvalstofheffing. Minder inwoners zou ook tot minder afval en lager inzamel- en verwerkingskosten moeten leiden. Voor de OZB zal de belastingdruk bij het huidige beleid stijgen, omdat dezelfde opbrengst met minder gebouwen moet worden gerealiseerd.

Wat mag het kosten?

Bedragen x1000

Exploitatie

ONTWIKKELPROGRAMMA PLATTELANDSONTWIKKELING

"Een vitaal en innovatief buitengebied in Berkelland"

Wat speelt er?

- Energiek en duurzaam ondernemen in de landbouw door innovatieve landbouw met als uitgangspunt duurzaamheid, leefbaarheid en goede inpassing.
- Vraagstukken in het buitengebied zijn onder andere leegstand/hergebruik van stallen, duurzame energie, asbestdaken en circulaire landbouw. We leveren onze bijdrage aan het verkennen van oplossingen.
- Het coulissenlandschap is drager van ecologische en landschappelijke kwaliteit en draagt bij aan de kwaliteit van initiatieven. Bijvoorbeeld op het gebied van energie, (mantel-)zorg en toerisme.
- Het platteland kent veel verenigingen, buurtschappen enzovoort. De onderlinge banden tussen mensen zijn sterk en veel voorzieningen worden zelf georganiseerd.

Speerpunten

(Agrarisch) ondernemen is basis voor een vitaal buitengebied

Wat willen we bereiken?

- Landbouwbedrijven produceren duurzaam.
- Landbouwbedrijven beschikken over de juiste vergunningen.
- Stoppende landbouwbedrijven beschikken over passende oplossingen voor sloop of hergebruik van leegstaand vastgoed.
- Nieuwe functies versterken de gebruiksmogelijkheden in het buitengebied.

Wat gaan we daarvoor doen?

Initiatiefnemers van nieuwe activiteiten in het buitengebied helpen bij de ontwikkeling hiervan.

- Kwaliteit**
Initiatiefnemers worden geïnformeerd over de mogelijkheden via 1 op 1-contacten en algemene voorlichting (bewustwording via bijvoorbeeld een Berkellanddag). Ook is informatie beschikbaar via factsheets die ook via de website kunnen worden benaderd. De mogelijkheden voor functieverandering worden verwerkt in het nieuwe bestemmingsplan voor het buitengebied van Berkelland.
- Tijd**
Voortgang qua tijd is op dit onderwerp niet goed te meten omdat contacten vaak een informeel karakter hebben (informatieverschaffing) en niet altijd leiden tot een concreet initiatief.
- Geld**
Informatieverschaffing is een onderdeel van de lopende werkzaamheden van onder meer de Teams dienstverlening omgeving en de Gebiedsteams.

Toepassen van het sloopfonds.

- Kwaliteit**
Voor het instellen van een sloopfonds is een structuurvisie noodzakelijk. Daarnaast moet er een

uitvoeringsregeling en subsidieregeling worden opgesteld.

De ontwerp structuurvisie en - subsidieregeling is in het voorjaar aan de raad voorgelegd. Dit om te sonderen of de ontwerpen voldoen aan hetgeen met het amendement door de raad is beoogd. De ontwerp structuurvisie en - subsidieregeling hebben vervolgens tot en met 5 augustus 2017 ter inzage gelegen.

Tijd

De ontwerp structuurvisie en - subsidieregeling is in de gemeenteraad aan de orde geweest. De ontwerpstructuurvisie en -subsidieverordening heeft tot en met 5 augustus 2017 ter inzage gelegen. In de tweede helft van 2017 wordt de structuurvisie ter vaststelling aan de raad voorgelegd.

Geld

Het slooffonds wordt voorzien van een startkapitaal van 100.000 euro te dekken uit het overschot van de voorjaarsnota.

We maken een nieuw bestemmingsplan Buitengebied dat zo veel mogelijk ruimte biedt aan duurzame ontwikkeling.

Kwaliteit

Over de voortgang van het planproces wordt de gemeenteraad regelmatig geïnformeerd.

Tijd

Zie informatie bij kwaliteit

Geld

Het nieuwe bestemmingsplan voor het buitengebied wordt gemaakt door Bureau Pouderoyen in combinatie met Bureau TAUW, dat het Plan-MER ontwerpt. In 2015 is het werk gegund op basis van een offerte van € 74.230,- (excl. BTW). Het betrof hier het maken van een voorontwerp-bestemmingsplan en een bijbehorend ontwerp-Plan-MER. Volgens de aanvankelijke planning was het de bedoeling dat het voorontwerp-bestemmingsplan in eind 2015 kon worden aangeleverd op basis van het in maart 2015 vastgestelde Plan van Aanpak.

Bij de Voorjaarsnota 2018 is er meer inzicht over extra kosten.

We organiseren netwerkbijeenkomsten, zoals de Berkellanddag, voor bewustwording en kennisdelen over verdienmodellen in het buitengebied.

Kwaliteit

De taskforce buitengebied heeft al een aantal bijeenkomsten gehad, daarnaast wordt de Berkellanddag 2017 met het thema recreatie voorbereid. Ook is in het kader van het preventieproject voor agrariërs een erfbetredersbijeenkomst georganiseerd.

Tijd

Geld

Speerpunten

Het platteland blijft sociaal vitaal

Wat willen we bereiken?

- Nieuwe vormen van samenwerking zijn tot stand gekomen.
- Inwoners van de kleine kernen weten wat voor hun dorp belangrijk is en wat zij daarvoor gaan doen.
- Inwoners komen met initiatieven om de leefbaarheid te bevorderen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Alle kleine kernen en Neede hebben een dorpsvisie met uitvoeringsprogramma.

Kwaliteit

Iedere kleine kern heeft een visie en een uitvoeringsprogramma. In Haarlo is een nieuwe visie in voorbereiding. We gaan in overleg met de dorpsorganisaties over de vorm en inhoud van een nieuwe samenwerkingsovereenkomst en vorm van een ontwikkeldocument voor het dorp. Wethouder Joke Pot brengt in het najaar van 2017 een bezoek aan alle kleine kernen waarbij deze vraag aan de orde komt. In 2018 kunnen er dan met de dorpen en de buurtschappen nieuwe afspraken worden gemaakt hierover.

Tijd

Aandacht hiervoor blijven vragen tijdens de bestuursvergaderingen van de kleine kernen.

Geld

Bevorderen van het indienen van LEADERprojecten.

Kwaliteit

Verenigingen en burgers zijn op de hoogte van de LEADERregeling. In het voorjaar 2017 zullen weer leadercafé's gehouden worden. In de praktijk valt het niet mee om projecten tot stand te brengen die aan alle vereisten van de leaderregeling kunnen voldoen. De LAG heeft de procedures geëvalueerd en naar aanleiding daarvan de aanvraagprocedure aangepast. Voorafgaande aan de openstellingen worden voortaan voorlichtingsbijeenkomsten gehouden. Er is overleg geweest met de verantwoordelijke gedeputeerde. Uitkomst nog niet bekend. In Berkelland zijn 3 verzoeken in voorbereiding.

Tijd

2017 is het tweede jaar van een zevenjarige periode.

Geld

De raad heeft een leaderbudget voor de looptijd ingesteld.

Dorpsorganisaties actualiseren één keer in de vijf tot zeven jaar hun dorpsvisie en uitvoeringsprogramma.

Kwaliteit

Alle dorpsorganisaties hebben een dorpsvisie. Naast Haarlo staat er nog een actualisatie bij een andere kern aan te komen.

In 2018 moet we een vervolg bepalen op het convenant met de kleine kernen en buurtschappen. Het

convenant eindigt in 2019.

Het convenant is algemeen en geeft weer hoe we als gemeente met de kernen/buurtschappen willen omgaan. Dit geldt nu echter niet meer alleen voor de kernen maar voor de samenwerking met de samenleving in alle opzichten. Een convenant voegt in dit verband niet iets toe. De ontwikkelingen in de dorpen en buurtschappen gaan sneller en veranderen door wijzigende omstandigheden. De dorpsvisies hebben hierdoor ook maar een beperkte houdbaarheid. Het is dan ook maar de vraag of het gebruik van een convenant en de dorpsvisie de goede instrumenten zijn voor de ontwikkeling van het dorp en de samenwerking met de gemeente. Wethouder Joke Pot maakt dit najaar nog een ronde langs de kleine kernen waarbij dit vraagstuk aan de orde komt. Belangrijk hierbij is wat hun beeld is bij de ontwikkeling van het dorp en de samenwerking met de gemeente.

Tijd

Geld

We bevorderen een jaarlijkse kennisuitwisseling tussen dorpsbelangenorganisaties en lokale verenigingen en stichtingen.

Kwaliteit

De meeste dorpsorganisatie hebben goed contact met de verenigingen in het dorp. Het belang van onderlinge samenwerking wordt duidelijk gevoeld en gestimuleerd. De mate van samenwerking is nog verschillend bij de dorpen.

Dit heeft sterk te maken met verschillen tussen de dorpen.

Tijdens de contacten wordt vanuit de contactpersonen onderlinge samenwerking in en tussen de dorpen gestimuleerd.

De bewustwording van de noodzaak van samenwerking in het dorp en tussen de dorpen is sterk vergroot door de discussie over de wens voor meer starterswoningen in relatie met de bevolkingsontwikkeling.

Hierdoor is er een duidelijk besef van de noodzaak tot samenwerking/overleg over de beschikbare vrijwilligers, het gebruik en in stand houden van maatschappelijke gebouwen enzovoort. Met het vervolg op de pilot wonen in Beltrum voor alle kleine kernen en de vitaliteitsscan voor de dorpshuizen hebben/krijgen de kernen de informatie om dit verder uit te bouwen.

Tijd

Geld

We faciliteren de jaarlijkse netwerkbijeenkomst van dorpsorganisaties.

Kwaliteit

Er is jaarlijks een bijeenkomst van de dorpsbelangenorganisaties uit alle kernen. De bijeenkomst van 2017 is begin 2017 geweest.

De jaarlijkse bijeenkomst is ook vaak de aanleiding voor verder onderling contact.

Het is de verwachting dat de behoefte aan onderlinge contact tussen de kernen verder zal toenemen.

Aanleiding hiervoor is naar verwachting de informatie uit het vervolg op de pilot Beltrum in de betreffende kernen en de resultaten van de vitaliteitsscan voor het dorpshuis. We zullen dit in ieder geval vanuit de contactpersonen stimuleren.

Tijd

De jaarlijkse vergaderingen worden goed bezocht en ruim vooruit gepland. De agendapunten worden door de afzonderlijke dorpen aangedragen.

Er wordt door bovengenoemde ontwikkelingen steeds meer gevraagd in tijd en verantwoordelijkheid van de vrijwilligers in de kernen. Dit is een extra risicofactor voor de beschikbaarheid van vrijwilligers

Geld

We voeren de strategische agenda van de P10 uit op de thema's Aantrekkelijk Platteland, Maatwerk Platteland, Samenspel met Stad

Kwaliteit

Er wordt momenteel gewerkt aan een nieuwe Strategische Visie P10 2020 .

Tijd

Geld

Dekking vanuit P10 begroting

Speerpunten

Initiatieven versterken ons prachtige landschap

Wat willen we bereiken?

- Cultuurhistorische waarden blijven bewaard en worden versterkt.
- Natuur- en landschapswaarden blijven bewaard en zijn versterkt.

Wat gaan we daarvoor doen?

Beschermen van de cultuurhistorische en landschappelijke waarden.

Kwaliteit

Naast de borging van alle landschapselementen, bossen en natuur op de bestemmingsplankaart hebben we ook de planregels aangescherpt. Hiermee wordt de kwaliteit van de landschapswaarden en biodiversiteit beter geborgd bij vergunningverlening en kunnen we adequater optreden bij groene handhaving.

De aangepaste planregels voor de bestemming bos, natuur en groen landschapselement zijn toegezonden aan de projectleiders van het bestemmingsplan buitengebied met het verzoek deze te willen afstemmen en overnemen.

Tijd

We hebben sinds vorig jaar 2016 nu zo'n 70 groene handhaafzaken en het aantal loopt op. Het kost erg veel tijd om al deze zaken op te lossen. Dit omdat we eerst het keukentafelgesprek doen en dan kijken of overtreders bereid zijn om het te herstellen. Er zijn al veel zaken opgelost. De controle van de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVON) op agrarische gewaspercelen in het kader van de zogenaamde 'Gecombineerde opgave' werkt contra productief. Geregistreerde agrarische gewaspercelen moeten volgens de regels van de RVON vrij zijn van begroeiing terwijl struweel-randbeplanting een ecologische en landschappelijke waarde heeft. De afwezigheid van controle op de eigendomsgrenzen bij graslandpercelen werkt bemesting buiten deze percelen in de hand. Wanneer de handleiding van de RVO niet wordt aangepast en de controle geen rekening houdt met landschappelijke kwaliteiten werkt dit verarming van landschappelijk en ecologisch kwaliteit in de hand. Wij bereiden vanuit Achterhoekse gemeenten een brief over dit onderwerp voor naar het ministerie van Economische Zaken. De brief is inmiddels verstuurd en hierop is nog geen reactie binnen gekomen. In najaar 2017 contact

leggen we contact met EZ wanneer het antwoord komt.

Geld

Delen van gemeente-eigendom (b.v. bermen) die in gebruik zijn bij de landbouw terugbrengen naar hun oorspronkelijke functie.

Kwaliteit

Tijd

Dit onderdeel heeft nog onvoldoende aandacht gehad waardoor de voorgang is vertraagd.

Geld

In de voorjaarsnota 2017 is aangegeven dat dit binnen de bestaande budgetten voor wegbermbeheer kan worden uitgevoerd.

Inmiddels is duidelijk dat uitvoering binnen de bestaande budgetten voor wegbermbeheer niet mogelijk is.

Voor een uitgewerkt plan, inclusief inventarisatie van kansrijke bermen is een bedrag van € 75.000,-- nodig.

Dit bedrag is opgevoerd in de begroting 2018.

Stimuleren van aanleg van nieuwe natuur en landschapsbeheer.

Kwaliteit

De kwaliteit van de projecten wordt gewaarborgd door de natuur en landschapsprojecten vooraf goed te toetsen/screenen, te begeleiden en vaak samen met de aannemer de oplevering te doen. Daarnaast worden jaarlijks en/of één keer in de paar jaar een monitoring gedaan.

Tijd

Projecten ter bevordering van natuur en landschap worden o.a. gefinancierd vanuit de Landschapsregeling (subsidieregeling vanuit de provincie). Deze regeling loopt t/m december 2018. De verwachting is na 2018 dat de Provincie Gelderland weer een Landschapsregeling openstelt.

Naast deze subsidieregeling worden er ook jaarlijks terugkerende projecten uitgevoerd.

Geld

Financiële onderbouwing budgetbeheer:

Natuur- en Landschapsbeheer: 65500000:

€40.000 wordt jaarlijks gereserveerd voor de cofinanciering van de Regeling Landschap. Er blijkt nu een overschrijding te zijn van deze post.

- Dit heeft te maken met veel groene handhaafzaken. Het weer kadastraal uitzetten van o.a. bermen, herstellen van groene structuren en nieuwe afrastering is geboekt op de post natuur en landschapsbeheer.
- Er is een bewustwordingsdag natuur en landschap georganiseerd in Berkelland. Dit o.a. ook ivm de vele groene handhaafzaken.
- Jaarlijks terugkerende projecten als projecten voor de weide- en akkervogels via de agrarische

natuurvereniging worden ook op deze post geboekt.

- Er staat nu nog een bedrag van ruim €8.000 euro open welke binnenkort wordt betaald nadat de onderbouwing van de Agrarische natuurvereniging is binnengekomen. Dit resulteert in een overschrijding van meer dan € 20.000

Regeling Landschap Gemeente Berkelland: 99855001

- De regeling landschap loopt volgens verwachting; er moeten nog enkele grote projecten worden afgerekend als: “gastheer van het Landschap €25.000” en de Projecten “Levend Landschap Dorpen in het Groen Geesteren €29.688”. Daarnaast is er ook nog een nieuw educatieproject voor het schooljaar 2017-2018 begroot van €22.000. Dit bedrag is overgeheveld uit een ander potje binnen de landschapsregeling en is ook afgesproken met de provincie Gelderland Ook worden er nog minimaal een 10-15 kleinere projecten vanuit particulieren ingediend vaak via de agrarische natuurverenigingen. De verwachting is dat we het totale budget van gemeente en provincie redelijk kunnen wegzetten.

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Exploitatie

Lasten	Actuele begroting NJN 2017	Wijzigingen Najaarsnota	Begroting 2017 na Najaarsnota	MeerJB 2018	MeerJB 2019	MeerJB 2020
Alle kleine kernen en Neede hebben een dorpsvisie met uitvoeringsprogramma	-62	0	-62	-62	-62	-62
Het stimuleren van aanleg van nieuwe natuur en landschapsbeheer	-111	-20	-131	-71	-71	-71
We organiseren netwerkbijeenkomsten zoals de Berkellanddag voor bewustwording en kennisdelen over duurzame landbouw	-110	0	-110	-110	-110	-110
Totaal lasten	-283	-20	-303	-243	-243	-243

Baten	Actuele begroting NJN 2017	Wijzigingen Najaarsnota	Begroting 2017 na Najaarsnota	MeerJB 2018	MeerJB 2019	MeerJB 2020
Alle kleine kernen en Neede hebben een dorpsvisie met uitvoeringsprogramma	29	0	29	29	29	29
Het stimuleren van aanleg van nieuwe natuur en landschapsbeheer	58	18	76	18	18	18
Totaal baten	87	18	105	47	47	47

Resultaat	-197	-3	-198	-197	-197	-197
------------------	-------------	-----------	-------------	-------------	-------------	-------------

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Plan van Aanpak bestemmingsplan Buitengebied Berkelland 2016	2015
Uitgangspuntennotitie best.plan Buitengebied Berkelland 2016	januari 2016

Beleidsregel kleinschalige horeca in het buitengebied	2014
Structuurvisie 2025	2010
Regeling Landschap	2015
Uitvoeringsagenda 2.0 Achterhoek 2020	2016
Dorpsplan Hart Van Haarlo 2007	2007

ONTWIKKELPROGRAMMA DECENTRALISATIES EN TRANSITIES

"Inwoners doen naar vermogen en vanuit hun eigen kracht mee in de samenleving"

Wat speelt er?

- **Voormekaar organisatie zit in de doorontwikkelfase**
Na de fase van pionieren is de fase van doorontwikkelen aangebroken, waarbij de 'Voormekaar' organisatie optimaal ingericht wordt om op maat aan te sluiten op de behoeften en mogelijkheden in de samenleving op wijk-/kernniveau.
- **Innovatie van zorg en ondersteuning aan inwoners**
Inwoners kunnen vaak net zo goed of zelf beter hun boontjes doppen. Daarom speelt de gemeente Berkelland in op de behoeften en initiatieven van de inwoners. Eigen kracht en regie van de inwoners en ondersteuning op maat worden voorop gesteld, zonder de aandacht te verliezen voor mensen die kwetsbaar zijn.
- **Toestroom van nieuwkomers**
Toestroom nieuwkomers met integratievraagstukken, oorlogstrauma's en taalproblemen zorgen voor nieuwe uitdagingen bij gemeente en netwerkpartners (zoals de 'Voormekaarteam's', jeugdzorg, scholen en de SDOA)
- **Mogelijkheden voor ondersteuning nog niet bij inwoners bekend**
Door de veelvoud aan mogelijkheden voor ondersteuning is het voor sommige hulpvragers moeilijk om zelf een keuze maken of hulp te organiseren.

Algemeen

In de primitieve begroting 2017 van Voormekaar zijn nog steeds eigen dekkingsmiddelen van Berkelland opgenomen. Dit vloeit nog steeds voort uit de aanvankelijke vrees dat we de nieuwe taken op het gebied van Begeleiding en Jeugdzorg niet uit de daarvoor door het Rijk beschikbaar gestelde middelen zouden kunnen dekken. Aan het begin van deze raadsperiode is afgesproken dat nieuwe taken op het gebied van Wmo en Jeugd uitgevoerd zullen worden met de daarvoor door het Rijk beschikbaar gestelde middelen (uitgangspunt is dus budgetneutraliteit).

Inmiddels blijkt uit de jaarrekening 2015 en 2016 dat deze vrees niet terecht is en dat wij inderdaad nieuwe taken op het gebied van Wmo en Jeugd kunnen uitvoeren met de daarvoor door het Rijk beschikbaar gestelde middelen. Er is zelfs sprake van verdere daling van de lasten, met name doordat de bestedingen voor PGB steeds verder teruglopen, van ca. € 3 miljoen in 2015 naar ca. € 1 miljoen in 2017. Wij hebben u hierover bij de Voorjaarsnota ook al geïnformeerd.

Met nog enkele maanden in zicht en met de huidige financiële stand van zaken verwachten wij in 2017 een licht positief resultaat ten opzichte van de begroting 2017; wij kunnen nu nog niet nader duiden welke omvang dit resultaat heeft. Nu ook de prognose van 2017 meer vorm krijgt is de conclusie dat de eigen middelen ter dekking van de lasten voor begeleiding en Jeugdzorg niet nodig zijn. Het daarmee gepaard gaande bedrag in de omvang van € 2.375.000,- wordt conform de afspraken toegevoegd aan de reserve nadelen decentralisaties. Dit in afwachting van een voorstel om het noodzakelijke plafond voor deze reserve te bepalen, en de middelen die dan beschikbaar komen te bestemmen.

Speerpunten

Aanjagen verdere innovatie vanuit het sociaal domein

Wat willen we bereiken?

- Inwoner krijgt zorg en ondersteuning die aansluit bij zijn behoefte en mogelijkheden om zelfstandig te kunnen functioneren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Door (regionale) inkoop veranderen van het productenaanbod, zodat die goed aansluit bij de behoefte van de inwoner

Kwaliteit

Door samen te werken met de Achterhoekse gemeenten bundelen we kennis en kunde. Hierdoor ontstaat een beter inkoopdocument.

Voor inschrijvers heeft dit als voordeel dat ze maar één keer hoeven in te schrijven op een aanbesteding in plaats van 8 keer. Hierdoor besparen ze tijd en geld. Door samen te werken gaan we tevens efficiënter om met de uren-inzet van ambtenaren.

Tijd

Per 1 januari 2018 zijn er met alle geïnteresseerde en gekwalificeerde inschrijvers contracten gesloten.

Geld

Door de indexatie zullen de kosten, bij gelijkblijvende vraag, met maximaal 2% stijgen. Dit wordt gedekt door de stijging van de integratie-uitkering sociaal domein (meicirculaire 2017)

Een slimme infrastructuur organiseren van inwoners en partners die problematiek vroegtijdig kunnen signaleren

Kwaliteit

In het Beleidskader voor het sociaal domein die aansluitend op het proces voor de maatschappelijke agenda, interactief met inwoners en partners wordt opgesteld, krijgt zo'n slimme infrastructuur zeker een plek.

Maar ook op de werkvloer zoeken we voortdurend naar slimme verbindingen, bijvoorbeeld op het punt van dementie tussen Voormekaar, de praktijkondersteuner (huisarts) en de (S1)verpleegkundigen.

Tijd

Geld

Inzetten op preventie om specialistische zorg te voorkomen

Kwaliteit

Er zijn verschillende regionale en lokale ontwikkelingen die bijdragen aan preventie. Er ligt een regionale ontwikkelopdracht 'preventie in het sociale domein' waar beleidsmedewerkers vanuit verschillende gemeenten en achtergronden (volksgezondheid, Wmo, Jeugdwet, Participatiewet en inkoop) aan deelnemen. Op dit moment wordt invulling gegeven aan deze opdracht. Tegelijkertijd wordt er regionaal een preventieprogramma volksgezondheid opgesteld. Dit programma is in concept gereed.

Lokaal is het project 'Maatschappelijke Agenda' (MAB) afgerond. In dit project is er richting gegeven aan 'het nieuwe welzijnswerk'. De uitkomsten van de MAB zijn een bouwsteen voor het nieuwe beleidskader sociaal domein. Dit beleidskader zijn wij nu aan het vormgeven met diverse betrokken partijen, waaronder maatschappelijke organisaties, verenigingen en inwoners. Preventie, o.a. in de vorm van algemene voorzieningen die mede voortvloeien uit de MAB, vormt een belangrijk onderdeel van het beleidskader. Begin volgend jaar (2018) wordt het beleidskader sociaal domein gepresenteerd aan de raad.

■ Tijd

■ Geld

Meer samenwerking realiseren op de uitvoering van Participatiewet, Wmo en Jeugdwet en gerelateerde terreinen, zoals Sport, Onderwijs, Cultuur en Gezondheidszorg.

■ **Kwaliteit**

Hier wordt onder ander invulling aan gegeven door middel van de inzet van combinatiefunctionarissen. Een voorbeeld heeft betrekking op de inzet van de Sportfederatie op kwetsbare doelgroepen (in het sociaal domein).

■ Tijd

■ Geld

Op basis van de ervaring uit de pilot Ondersteuning Thuis werkwijze aanpassen

■ **Kwaliteit**

In het derde kwartaal is een uitgebreide evaluatie over de pilot Ondersteuning Thuis verschenen. Bovendien wordt in nauw overleg met de twaalf aanbieders regelmatig de werkwijze tegen het licht gehouden. Het is een pilot. We stellen regelmatig bij. In het begin zochten we het vooral in 'techniek' met arrangementen en blokken waarmee maatwerkoplossingen kunnen worden samengesteld. Inmiddels gaan de belangrijkste conclusies richting de noodzaak van samenwerking en transparantie richting aanbieders en aansluitend op de werkwijze met blokken een flexibele inkoop, bijvoorbeeld door middel van modules waardoor het leveren van het genoemde maatwerk voor de inwoners steeds beter mogelijk wordt.

■ Tijd

■ Geld

Vergroten van de eigen opvoedingskracht en –vaardigheden van ouders.

■ **Kwaliteit**

Door subsidiëring van Yunio en de GGD geven wij invulling aan de jeugdgezondheidszorg voor kinderen van 0 - 18 jaar. Zoveel andere partners leveren hier hun bijdrage aan en dit is de reden dat de gemeente sinds juli deelneemt aan het Preventie Platform Jeugd Oost Achterhoek. Dit platform zorgt ervoor dat de krachten van alle betrokken partijen (zoals scholen, huisartsen, kinderopvang) worden gebundeld. Zo vindt bijvoorbeeld in oktober het Opvoedspektakel plaats voor professionals die werken met kinderen en ouders.

■ Tijd

Geld

Speerpunten

Doorontwikkelen organisatie en ondersteuning van 'Voormekaar'

Wat willen we bereiken?

- De opbouw en inrichting van de van de Voormekaar organisatie is afgerond.
- De definitieve vorm van de Voormekaar organisatie is bepaald. Uiterlijk per 1 januari 2018 is deze organisatorische inrichting afgerond.

Wat gaan we daarvoor doen?

Dienstverlening aansluiten op de vraag en mogelijkheden van de inwoner in samenwerking met maatschappelijke partners

Kwaliteit

Door de ontwikkeling van Ondersteuning Thuis, waarin de kern van de aanpak ligt bij de vraag en mogelijkheden bij de inwoner, neemt maatwerk toe. Het zijn niet de vaste producten in vaste tijden die afgesproken worden tussen een aanbieder en gemeente. Maar een inwoner die aangeeft welke specifieke ondersteuning het best bij hem past, in vorm en intensiteit. De monitoring met aanbieders gaat over deze vorm van maatwerk.

Tijd

Geld

Vervolmaken van effectieve en efficiënte werkprocessen en (informatie)systemen.

Kwaliteit

Tijd

Geld

Speerpunten

Faciliteren opstellen sociale kaart voor inwoners en organisaties

Wat willen we bereiken?

- Tijdig de juiste ondersteuning inzetten waarbij inwoners samen met de ondersteuner of zelf in staat zijn om de juiste ondersteuning te kiezen en organiseren.

Wat gaan we daarvoor doen?

In samenwerking met inwoners en organisaties een (dynamische) sociale kaart opstellen en communiceren.

Kwaliteit

Omdat er voor gekozen is om niet een sociale kaart op te stellen zoals deze er vroeger was. Er is een alternatief is gevonden in Wiki pagina op de website van Voormekaar.net ; verschillende aanbieders onderhouden daar hun aanbod. Deze komt al redelijk goed tot stand met aanbieders. Inwoners zouden een rol moeten krijgen, zo dat zij inzicht kunnen geven in de kwaliteit van het aanbod. Dit staat op de agenda van team ondersteuning sociaal domein

Tijd

Geld

Speerpunten

Heroriënteren op vrijwilligerswerk en mantelzorgondersteuning

Wat willen we bereiken?

- De infrastructuur voor vrijwilligerswerk en mantelzorgondersteuning is verbeterd en sluit aan bij de initiatieven en behoeften uit de samenleving.

Wat gaan we daarvoor doen?

Met inwoners komen tot oplossingen die een bijdrage leveren aan een verbeterde infrastructuur.

Kwaliteit

Dit punt werd uitdrukkelijk meegenomen in de evaluatie van het mantelzorgbeleid en wordt in het nieuwe mantelzorgbeleid in concrete voornemens vertaald.

Ook in het proces van de maatschappelijke agenda en het nieuwe Beleidskader voor het sociaal domein, waarover eveneens diverse interactieve bijeenkomsten zijn georganiseerd, vindt deze activiteit een plaats.

Tijd

Geld

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Exploitatie

Lasten	Actuele begroting NJN 2017	Wijzigingen Najaarsnota	Begroting 2017 na Najaarsnota	MeerJB 2018	MeerJB 2019	MeerJB 2020
De gemeente biedt maatwerk voor inwoners met een chronische ziekte en/of beperking	-675	411	-264	-675	-675	-675
Een slimme infrastructuur organiseren van inwoners en partners die problematiek vroegtijdig kunnen signaleren.	-216	0	-216	-216	-216	-216
Via algemene voorzieningen stimuleren wij onze inwoners om tot een actieve en gezonde levensstijl te komen.	-5.786	-2.436	-8.222	-4.529	-4.529	-4.529
Wij bieden de ouders/verzorgers de mogelijkheid tot een persoonsgebonden budget om jeugdhulp en ondersteuning zelf in te kopen (Jeugdwet PGB)	-3.230	2.230	-1.000	-3.230	-3.230	-3.230
Wij bieden onze inwoners maatschappelijke ondersteuning indien zij niet op eigen kracht en/of met hulp van hun omgeving voldoende zelfredzaam zijn of kunnen participeren (Wmo- zorg in natura)	-8.416	1.426	-6.990	-8.416	-8.416	-8.416
Wij bieden onze jonge inwoners en/of hun ouders/verzorgers jeugdhulp en ondersteuning (Jeugdwet- zorg in natura)	-8.952	610	-8.342	-8.952	-8.952	-8.952
Totaal lasten	-27.276	2.242	-25.034	-26.019	-26.019	-26.019

Baten	Actuele begroting NJN 2017	Wijzigingen Najaarsnota	Begroting 2017 na Najaarsnota	MeerJB 2018	MeerJB 2019	MeerJB 2020
Via algemene voorzieningen stimuleren wij onze inwoners om tot een actieve en gezonde levensstijl te komen.	1.116	4	1.106	2	2	2
Wij bieden onze inwoners maatschappelijke ondersteuning indien zij niet op eigen kracht en/of met hulp van hun omgeving voldoende zelfredzaam zijn of kunnen participeren (Wmo- zorg in natura)	820	180	1.000	820	820	820
Totaal baten	1.936	184	2.106	822	822	822
Resultaat	-25.340	2.426	-22.928	-25.197	-25.197	-25.197

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Koersdocument Doorontwikkeling Voormekaar	13 december 2016
3D Beleidskader 'Voormekaar in Berkelland 2015-2016	28 oktober 2014
Beleidskader Participatiewet	28 oktober 2014
Visienota 'Meedoen naar vermogen'	2 april 2013
Lokaal gezondheidsbeleid 'Voorkomen is beter dan genezen'	26 juni 2013

ONTWIKKELPROGRAMMA ECONOMIE EN WERKGELEGENHEID

"Meedoen en werk voor iedereen"

Wat speelt er?

- **Bereikbaarheid**
Fysieke en digitale bereikbaarheid in heel Berkelland zijn noodzakelijk voor zowel inwoners als bedrijven. Dit bepaalt of werknemers of bedrijven hier blijven, doorgroeien of zich hier vestigen. Daarom blijft bereikbaarheid een topprioriteit.
- **Ontwikkeling werkgelegenheid**
Hoewel de werkgelegenheid weer iets toeneemt, is het voor veel werklozen nog steeds lastig om werk te vinden. Ook op de langere termijn blijft er sprake van een ruime arbeidsmarkt (meer werkzoekenden dan vacatures). Door een veranderende samenstelling van de beroepsbevolking en veranderingen in de vraag naar werknemers is het van groot belang om alles in het werk te stellen om het aanbod te laten matchen op de vraag. Ook kwetsbare groepen moeten kansen krijgen en meedoen.
- **Samenwerking en regionale profilering**
We kunnen meer bereiken als ondernemers, organisaties en lokaal, regionale, euregionale overheden en provincie met elkaar samenwerken. Zo wordt er door deze partijen hard gewerkt aan een nieuwe profilering van de Achterhoek als SmartHub Achterhoek: de Achterhoek excelleert in Smart Industry, waarvan niet alleen de maakindustrie de vruchten plukt, maar ook andere sectoren zoals de zorg en de agrofood.

Algemeen

SDOA

Uit de tweede bestuursrapportage van de SDOA blijkt dat we meer uitgaven hebben voor bijzondere bijstand en voor inkomensvoorzieningen. De stijging van het aantal inkomensvoorzieningen is het gevolg van een groeiend aantal uitkeringsgerechtigden.

WSW

De ontmanteling van Hameland is nagenoeg voltooid. Onze inspanningen om beschut werk meer lokaal te regelen lijken de vruchten af te werpen. Zoals het er nu uit ziet geven we in 2017 ongeveer € 325.000 minder uit dan verwacht. We storten dit voordeel in de reserve Nadelen Decentralisaties.

Subsidie Voedselbank

Op verzoek van de gemeenteraad verhogen we de begrotingspost voor subsidie aan de Voedselbank voor 2017 met € 3.640. Waardoor voor 2017 ook de subsidie kan worden verhoogd.

Statushouders

Onze taakstelling voor het huisvesten van statushouders in 2017 is vastgesteld op 40. We hebben inmiddels 66 statushouders gehuisvest. Dit is 26 meer dan de taakstelling. Voor het eerste halfjaar 2018 is de landelijke verwachting dat de taakstelling zal verdubbelen. Dit komt vooral door na-reizigers in het kader van gezinshereniging. Hoe dit over de gemeenten verdeeld wordt is nog niet bekend.

Speerpunten

Aansluiting onderwijs op arbeidsmarkt is goed

Wat willen we bereiken?

- Samenwerking en overleg zorgt voor een betere aansluiting van het onderwijs op de (lokale, regionale) arbeidsmarkt. Er zal sprake zijn van een betere doorstroming naar het bedrijfsleven en dit is een belangrijk wapen tegen de (jeugd) werkloosheid.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bewaken dat er een goede verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt is.

Kwaliteit

Ook op lokaal niveau is er sprake van grote aandacht voor dit onderwerp. Het Platform BV Berkelland heeft een nieuwe werkgroep in het leven geroepen, te weten Projectgroep "Werkgelegenheid, School en Bedrijf". Deze werkgroep is per 30 maart gestart met als voornaamste aandachtspunt de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Bedoeling van de projectgroep is om met gerichte projecten haalbare doelstellingen te bereiken.

De projectgroep is van start gegaan met de doelstelling om koppeling te maken tussen studenten en bedrijfsleven (stageplekken) voor Berkelland.

Samenwerking met Platform Onderwijs Arbeidsmarkt loopt (gewoon) door. Eind september 2017 zal er een overleg plaatsvinden tussen de projectgroep van het Platform en het POA.

Tijd

Doorlopend aandachtspunt. Ook vanuit de Economische Agenda in combinatie met de agenda Platform BV Berkelland 2016 - 2020.

Geld

Doorontwikkelen van het Onderwijsplein

Kwaliteit

De doorontwikkeling krijgt gestalte door de samenwerking met het lokale / regionale bedrijfsleven. Steeds vaker is er sprake van uitwisseling: leerlingen welke bij bedrijven stage lopen en of opdrachten vervullen en ondernemers die gebruik maken van het innovatielokaal bij het Onderwijsplein. Bovendien zijn bestuurders van het Onderwijsplein vertegenwoordigd in meerdere projectgroepen van het Platform BV Berkelland.

Op 12 oktober 2017 zal het Onderwijsplein in het middelpunt staan bij "De Dag voor de Berkellandse Ondernemer". Deze dag vindt dan plaats bij het Onderwijsplein en zal er voor zorgen dat de bekendheid binnen en de binding met het bedrijfsleven zal toenemen.

Tijd

Het door ontwikkelen van het Onderwijsplein begint een structureel karakter te krijgen. De doorontwikkeling is een doorlopend aandachtspunt, zowel voor het Onderwijsplein, het bedrijfsleven als de gemeente. De samenwerking tussen de partijen zorgt er voor dat de verbindingen steeds beter worden, het bedrijfsleven een beroep kan doen op het Onderwijsplein en het onderwijs een gericht programma kan samenstellen gericht op vraag vanuit bedrijfsleven.

Geld

Investeren in mensen en kennis voor de toekomst.

Kwaliteit

Investeren in mensen en kennis wordt steeds belangrijker. Zeker nu er een tekort (dreigt te) ontstaat aan goed geschoold/technisch personeel.

In samenwerking met kennisinstellingen en het bedrijfsleven wordt geprobeerd om voldoende geschoolde mensen aan te trekken (stageplaatsen) en vast te houden.

 Tijd

 Geld

Promoten van technische beroepen.

 Kwaliteit

Deze promotie loopt naar wens. Samenwerking met het Technieklokaal is goed en in februari 2017 is het "Bekiekcenrum" geopend. Daarnaast is er vanuit het Onderwijsplein zeer grote aandacht voor de aansluiting met het (lokale en regionale) bedrijfsleven, samenwerking (lokaal) staat voorop. Ook de nieuwe Projectgroep "Werkgelegenheid, School en Bedrijf" (Platform BV Berkelland) zal zich onder andere richten op promotie van technische beroepen. +

De projectgroep heeft in september bepaald dat een van de doelstellingen ook is om een goede koppeling te maken tussen enerzijds onderwijs (stageplekken) en anderzijds bedrijfsleven. Achterliggende gedachte is om er voor te zorgen dat leerlingen goede stageplekken (bij ondernemers binnen de gemeente) krijgen. En dan met name op gebieden (o.a. techniek) waar nu en in de toekomst werk te vinden / krijgen is en dus vraag naar is.

Daarnaast worden de euregionale netwerken ook steeds meer aangesproken. Van groot belang is om te kijken naar wederzijdse mogelijkheden op de arbeidsmarkt, waarbij de grens niet meer als belemmering wordt gezien.

 Tijd

Wordt een doorlopend aandachtspunt, gezien de huidige vraag / aanbod arbeidsmarkt.

 Geld

Speerpunten

Bedrijventerreinen en winkelgebieden hebben aantrekkingskracht

Wat willen we bereiken?

- We willen aantrekkelijke bedrijventerreinen en winkelgebieden, compact en zonder leegstand, waarbij de fysieke en digitale bereikbaarheid optimaal zijn.

Wat gaan we daarvoor doen?

Doorontwikkelen Regionaal Programma Bedrijventerreinen (RPB)

 Kwaliteit

De afgelopen periode hebben we de bouwstenen verzameld voor een nieuw te schrijven RPB. Voor de Oost-Achterhoek houdt dit in dat er zowel een kwantitatief- als kwalitatief rapport op is gesteld met daarbij een oplegnotitie van de vier gemeenten.

De volgende stap is om samen met de West-Achterhoek tot een gezamenlijk RPB te komen.

 Tijd

Verwachting is dat het Regionaal Programma Bedrijventerreinen (RPB) eind 2017/begin 2018 wordt opgeleverd.

 Geld

Investeren in bedrijventerrein de Laarberg

 Kwaliteit

De ontwikkeling op De Laarberg heeft in het voorjaar van 2017 een impuls gekregen. Er is sprake van groeiende interesse in kavels op De Laarberg. Specifieke segmenten zoals agro - gerelateerde bio industrie en industrie gericht op een circulaire economie zijn zich aan het ontwikkelen binnen de regio. Een recent voorbeeld hiervan is de vestiging van "Mueller" op de Laarberg. De overleggen (acquisitie - overleg) tussen directie De Laarberg en de (EZ) ambtenaren van de gemeentes Oost - Gelre en Berkelland zijn ingepland. Deze vinden 3 a 4 per jaar plaats. In het najaar van 2017 zal via het Regionaal Programma Bedrijventerreinen (RPB) ook een richtlijn worden gegeven hoe er met de lokale- en regionale (dus Laarberg) bedrijventerreinen om zal worden gegaan.

 Tijd

Doorlopende aandacht.

 Geld

Lokale winkelgebieden compact en aantrekkelijk maken

 Kwaliteit

Neede centrum: De revitalisering van het centrum in Neede is zo goed als afgerond. Dicht tegen het centrum aan ligt het Busplein. De omgeving direct rond het Busplein is vele Needenaren een doorn in het oog door de verpauperde indruk die het geeft. Er doen zich nu kansen voor om het gebied te onderwerpen aan een herstructurering. Een aantal eigenaren in het gebied zijn bereid hun positie te verkopen. Gezien de ligging direct aan het centrum is de herstructurering van het gebiedje een logisch vervolg/afrondding van de revitalisering.

De herstructurering krijgt vorm door de sloop van de voormalige "skihut", de sloop van oude fietsstallingen, de plaatsing van een nieuwe fietsenstalling, de ontwikkeling van een vijftal woningen, (binnen bestaande contingenten) de aanpassing van bestrating en het verdwijnen van een achterpad. Indien de woningbouwoptie niet geëffectueerd kan worden, doordat bijvoorbeeld het bestemmingsplan niet wordt vastgesteld, zal de rest van de herinrichting wel doorgang vinden.

Eibergen centrum: in volle gang en nog op schema.

Borculo centrum: Veemarkt, Muraltplein afgerond. Overige delen centrum in voorbereiding.

Ruurlo: in voorbereiding is de verbinding tussen het centrum en het kasteel.

 Tijd

 Geld

De bijdrage aan het laatste stukje revitalisering in Neede is € 240.000. Dit dekken we uit de reserve herstructurering.

Stimuleren van duurzame, innovatieve en zelfvoorzienende bedrijventerreinen

 Kwaliteit

Er is een pilot "Duurzaam, Innovatief en Zelfvoorzienend bedrijventerrein " in Ruurlo gehouden (2016). Deze pilot was een initiatief van Industriële Kring Berkelland (IKB), Belangenvereniging Bedrijvenpark

Ruurlo (BvBRR), gemeente Berkelland en de provincie Gelderland met ondersteuning van Achterhoek Duurzaam Verbouwen (ADV). Vanuit deze pilot zijn op het bedrijvenpark Ruurlo diverse ondernemersteams actief met investeringen in energiebesparingen en duurzaam ondernemen. Het kernteam (van ondernemers) komt op dit moment elke maand bij elkaar om het proces te begeleiden en de voortgang te bevorderen. Op basis van de pilot in Ruurlo is in 2017 een start gemaakt voor navolging op de overige Berkellandse bedrijventerreinen.

Op het gebied van innovatie is er ook sprake van een goede / steeds beter wordende samenwerking met het onderwijs. Er zijn innovatieve (leer) trajecten gaande voor ondernemers bij de UT Twente en bij het Onderwijsplein kunnen de (lokale) ondernemers gebruik maken van het innovatielokaal en / of opdrachten aanleveren .

Tijd

De vervolgstappen richting de overige Berkellandse bedrijventerreinen zullen in 2017 / 2018 worden opgepakt.

Geld

Versterken van industrieterreinen

Kwaliteit

Naast doorlopende aandacht voor onze bestaande bedrijventerreinen (tegengaan leegstand en verdere ontwikkeling) zal in overleg met de leden van de nieuw te vormen Projectgroep "IKB / Bedrijvenparken" (Platform BV Berkelland) nog sterker van "buiten naar binnen" worden gekeken. Samen kijken hoe we onze bedrijventerreinen verder kunnen versterken.

Woensdag 20 september komt de projectgroep IKB / Bedrijvenparken weer bijeen. Bedoeling van deze bijeenkomst is duidelijke doelstellingen bepalen waar de projectgroep mee aan de slag kan gaan. Dit dienen dan doelstellingen te worden die liggen op zowel tegengaan leegstand, aantrekken bedrijvigheid, samenwerking (binnen en met) bedrijventerreinen, duurzaamheidsaspecten e.d.

Tijd

Het versterken van de (lokale en regionale) bedrijventerreinen is een doorlopend aandachtspunt geworden.

Geld

Speerpunten

Bereikbaarheid, fysiek en digitaal, is sterk verbeterd

Wat willen we bereiken?

- Breedbandvoorzieningen zijn noodzakelijk voor inwoners, bedrijven en buitengebied. Glasvezel in het buitengebied is aangelegd en we zijn op koers met de aanleg ervan op bedrijventerreinen.
- Fysieke bereikbaarheid is ook van groot belang en een goede, veilige wegverbinding van de Laarberg naar de A1 versterkt dit. Bovendien zorgt het voor de ontwikkeling van de Laarberg, voor een verbetering van het ondernemersklimaat en groei van werkgelegenheid.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bereikbaarheid winkelgebieden en bedrijventerreinen verbeteren.

Kwaliteit

In de economische visie, die ten grondslag ligt aan een nieuw in te voeren RPB, wordt tevens de bereikbaarheid van de bedrijventerreinen, zowel lokaal als regionaal, meegenomen. Op een goede bereikbaarheid van de kernen wordt toegezien.

Tijd

Doorlopend proces.

Geld**Inzetten op snelle uitwisseling van data****Kwaliteit**

Ook de bedrijventerreinen in de gemeente zullen door CIF van glasvezel worden voorzien. De aanleg zal parallel lopen aan het buitengebied.

Tijd**Geld****Ontsluiten van bedrijventerrein "De Laarberg"****Kwaliteit**

De ontsluiting van de Laarberg staat inmiddels op de agenda's van de PoHo's Duurzame Economie en Mobiliteit. Daarnaast zal de ontsluiting van de Laarberg ook als onderdeel van de Regionale Programmering Bedrijventerreinen (RPB) 2017 worden meegenomen. Deze RPB zal in het najaar 2017 zijn beslag krijgen.

Tijd

Het Regionale Programma Bedrijventerreinen (RPB) 2017 zal naar verwachting in de 2e helft van 2017 worden opgeleverd. De ontsluiting van De Laarberg is hierin een van de aandachtspunten.

Geld**Speerpunten****Goede samenwerking tussen de drie O's (Ondernemers, maatschappelijke Organisaties en Overheden)**

Wat willen we bereiken?

- De samenwerking die de afgelopen jaren heeft plaatsgevonden dient verder te worden uitgebouwd. Zowel op lokaal als (eu)regionaal niveau. We hebben elkaar nodig om de juiste prioriteiten te stellen en doelen te stellen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Faciliteren van een ondernemersfonds in 2018

Kwaliteit

Het invoeren van reclamebelasting voor een Ondernemersfonds is besloten in de raad van 19 september 2017. De werkgroep vanuit de gemeente Berkelland, Platform BV Berkelland en het GBT zorgt voor (technische) invoering van het Ondernemersfonds per 1 januari 2018.

Tijd

De invoering per 1 januari 2018 ligt mooi op schema.

Geld

Profileren en stimuleren van de maakindustrie (en andere sectoren) via Smart Industry

Kwaliteit

Naast projecten uit de Uitvoeringsagenda 2020 (regio Achterhoek) is er ook op lokaal niveau grote aandacht voor profileren en stimuleren van de maakindustrie via Smart Industry. Vanuit het Platform BV Berkelland is er een (her)nieuw(d)e projectgroep IKB (Industriële Kring Berkelland) / Bedrijvenparken van start gegaan. In september zijn gericht een aantal doelstellingen bepaald waarmee men aan de slag gaat.

Tijd

De verschillende samenwerkingsorganisaties / samenwerkingsverbanden beginnen vorm te krijgen. Het is nu zaak om ook gericht te gaan werken aan haalbare doelstellingen.

Geld

Samenwerken met Duitsland

Kwaliteit

In de samenwerking met Duitsland wordt momenteel veel energie gestoken. Denk hierbij aan:

- Bestuurlijk (Euregionaal) overleg;
 - Wederzijdse raadsbezoeken;
 - Project "Grenzhoppers / Grenshoppers" (werkgroep Economie, ambtelijke deelname);
 - Platform BV Berkelland. Oprichting nieuwe werkgroep "Regio / Euregio"
 - Plannen voor een Euregionaal Bedrijfsbezoek / Ondernemersbijeenkomsten Euregionaal organiseren
- Op 6 september 2017 is er in Winterswijk een grote euregionale bijeenkomst gehouden voor bestuurders en ondernemers. Deze bijeenkomst was zeer succesvol en er waren naast de bestuurders zeer veel ondernemers uit het grensgebied aanwezig. Het initiatief voor deze bijeenkomst lag bij de "Grenshoppers / Grenzhoppers" groep (Economie / Wirtschaft). Gedachte is om in 2018 nogmaals een ondernemersbijeenkomst te organiseren, waarschijnlijk vanuit Berkellands initiatief i.s.m. de gemeente Oost - Gelre met als locatie RBT De Laarberg.
- Op 27 september zal er een ondernemersontbijt plaatsvinden op initiatief van het AIW Unternehmensverband. Dit zal in Borken plaatsvinden en ook de werkgroep "Grenzhoppers / Grenshoppers" zal hierbij aanwezig zijn.

De projectgroep Regio / Euregio zal eind september wederom bijeenkomen. De precieze doelstelling(en) zullen dan worden bepaald, waarbij er in ieder geval zal worden gekeken naar de wederzijdse aansluiting onderwijs / arbeidsmarkt en hoe hier mee om te gaan.

Tijd

De eerste zichtbare stappen zijn zeker gezet, waarbij de wens om hier verder mee te gaan aan beide zijden van de grens duidelijk is geworden. Al met al biedt dit kansen voor een verdergaande euregionale samenwerking.

Geld

Stimuleren van onderzoek en ontwikkeling op het gebied van duurzame economie

Kwaliteit

Vanuit het Platform BV Berkelland /Industriële Kring Berkelland (IKB) is er al een project afgerond. Een jaar lang kregen vijf Achterhoekse bedrijven een gerichte begeleiding van de Universiteit Twente. Met als doel werk te maken van innovatief ondernemen, om op die manier het innovatievermogen te vergroten en concurrentievoordeel te behalen. Vervolgstappen met name op gebied van Duurzame Economie zullen worden opgepakt vanuit de Projectgroep IKB / Bedrijvenparken. De eerste bijeenkomst staat op 10 mei a.s.

Op 20 september is er wederom een bijeenkomst van de projectgroep "IKB / Bedrijvenparken". Hierin zullen de (haalbare) doelstellingen worden bepaald, waarbij het duurzaamheidsaspect een vast onderdeel van het programma zal gaan worden.

Tijd

Doorlopend actiepoint.

Geld

Stimuleren van ontwikkeling van bestaande en nieuwe bedrijven

Kwaliteit

De structurele samenwerking met ondernemers is gestalte gegeven door het Platform BV Berkelland.

Per voorjaar 2017 zijn er een 4 - tal nieuwe / vernieuwde projectgroepen in het leven geroepen, te weten:

- Werkgelegenheid, School en Bedrijf
 - Regio / Euregio
 - IKB / Bedrijvenparken
 - Centrum / Evenementen / Toerisme
- met daarnaast 2 bestaande werkgroepen:
- Ondernemersfonds
 - De Dag van / voor de Berkellandse Ondernemer.

In deze (ver)nieuw(d)e werkgroepen zal structureel worden samengewerkt om een bijdrage te leveren aan de economische ontwikkeling van de gemeente Berkelland. Dit door zelf projecten op te zetten, doelstellingen te bepalen en deze ook te halen. De gemeente neemt deel, stimuleert en faciliteert.

De Dag voor De Berkellandse Ondernemer zal dit jaar plaatsvinden bij het Onderwijsplein in Neede (12 oktober). Groot aandachtspunt is hierbij de aansluiting onderwijs / arbeidsmarkt, Noaberschap en het thema Innovatie (leren van je burens). Al met al geheel in lijn met de gedachte het stimuleren van ontwikkeling van bestaande en nieuwe bedrijven.

Tijd

De werkgroepen zijn opgericht en de eerste bijeenkomsten volgen. Daarna een doorlopende activiteit.

Geld

De gemeente zorgt voor een jaarlijkse bijdrage aan het Platform, naast ook het bedrijfsleven, het onderwijs en de LTO. Vanaf 2018 zal het nieuwe ondernemersfonds voor de financiering van het Platform moeten gaan zorgen.

Speerpunten

Kwetsbare groepen doen mee

Wat willen we bereiken?

- Er zijn inwoners die door allerlei oorzaken kwetsbaar zijn. Het doel is om deze inwoners zichtbaar te maken en te ondersteunen bij hun deelname in de samenleving, waarbij gestreefd wordt naar betaalde arbeid.
- Iedereen levert naar vermogen inbreng. We blijven actief in zowel de samenwerking met de SDOA en het bedrijfsleven als met eigen lokale (proef) projecten.
- We hebben verscherpt aandacht voor de nieuwe instroom van inwoners die onder de Participatiewet vallen (voormalig Wajong en WSW) zodat ook deze mensen een passende werkplek krijgen.
- De ontmanteling Hameland is vergevorderd en de landing van de medewerkers in een passende werkplek (in dienst van de gemeente, maar ook werkzaam bij een andere werkgevers) verloopt goed.

Wat gaan we daarvoor doen?

Voortdurend koppelen van werkgevers aan werkzoekenden (werkgeversbenadering)

Kwaliteit

De werkgeversbenadering is een doorlopend proces waarbij we inzetten op een aantal werkbezoeken per maand.

Naast het feit dat er regelmatig mensen worden geplaatst bij bedrijven waar we een bezoek aan hebben gebracht wordt er ook aandacht besteed aan andere zaken die bij het bedrijf spelen, waarbij overleg met de gemeente nodig is.

Tijd**Geld**

We bewaken dat de SDOA voor de inwoners met een sociale werkvoorziening indicatie een goede werkplek vindt.

Kwaliteit

Voor het Werkgevers ServicePunt Achterhoek (WSPA) is een aantal targets gesteld voor het jaar 2017. Het vinden van vacatures voor detacheringen vanuit de doelgroep van de sociale werkvoorziening is een speciaal aandachtspunt voor de accountmanagers van het WSPA. Afgesproken is dat zij 150 mensen plaatsen op een werkplek. Hiervoor moeten zij 230 vacatures ophalen. Uit de cijfers die wij van het WSPA krijgen blijkt dat zij voor de eerste twee maanden deze targets weten te behalen.

Tijd

Voor de eerste twee maanden loopt het WSPA goed op schema met de plaatsingen van de uit de SW-

populatie te detacheren medewerkers.

Geld

De kosten voor de re-integratieactiviteiten is opgenomen in de begroting.

We zien er op toe dat de SDOA de nieuwe instroom van inwoners met een arbeidsbeperking op een passende wijze begeleidt naar werk.

Kwaliteit

Voor SW-medewerkers is veel aandacht vanuit het Werkgevers Servicepunt om voor hen een passende werkplek te vinden. Daarnaast heeft SDOA, door de overname van de consultants van Hameland, veel kennis van de doelgroep met een arbeidsbeperking in huis gehaald. SDOA besteedt veel aandacht aan de kennisoverdracht voor en van deze medewerkers. De oud Hameland consultants hebben hun kennis over arbeidsbeperkingen en SW gedeeld met klantmanagers van SDOA en andersom hebben klantmanagers van SDOA hun kennis van de Participatiewet gedeeld met oud Hameland consultants.

Tijd

Geld

We zoeken o.a. samen met andere partijen naar werkplekken liefst in de eigen woonomgeving voor medewerkers die voorheen bij Hameland, Beschut Binnen, werkten.

Kwaliteit

Eind 2015 startte in de gemeente Berkelland de pilot Beschut Werk Neede. Deze pilot had tot doel te onderzoeken welke mogelijkheden er binnen de gemeente zijn om lokale werkplekken te creëren voor medewerkers van Beschut Binnen. We hebben gesproken met zorgaanbieders en sociaal ondernemers. Hieruit is eind 2016 een samenwerkingsverband ontstaan tussen Lijstenmakerij Martin, zorgaanbieder Zozijn en de gemeente Berkelland. Sinds begin 2017 werken vijftien medewerkers van beschut binnen Hameland op passende werkplekken bij de lijstenmakerij en Zozijn. Zowel de medewerkers als de inleners en de gemeente zijn tevreden over de nieuwe manier van werken. De pilot wordt in de loop van 2017 op de voet gevolgd en eind 2017 geëvalueerd.

Tijd

Het doel is alle medewerkers die nu nog beschut binnen werken bij Hameland te plaatsen op een lokale werkplek die past bij wat zij aankunnen. Gezien het succes van de pilot in Neede, wordt er nu ook in de andere kernen gezocht naar mogelijkheden bij lokale ondernemers en/of zorgaanbieders. Er bieden zich op dit moment enkele mogelijkheden aan. Hierdoor hebben wij er vertrouwen in dat we voor juli 2019 iedereen lokaal een werkplek kunnen bieden.

Geld

De pilot moet nog geëvalueerd worden. Aandachtspunt is wel dat het begeleiden van de medewerkers op de werkplek behoorlijk veel tijd kost en dus ook geld. Dit is een aandachtspunt binnen de evaluatie.

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Exploitatie

Lasten	Actuele begroting NJN 2017	Wijzigingen Najaarsnota	Begroting 2017 na Najaarsnota	MeerJB 2018	MeerJB 2019	MeerJB 2020
Kwetsbare groepen kunnen meedoen.	-703	0	-703	-198	-198	-198
Goede samenwerking tussen Organisaties, Ondernemers en Overheden	-97	0	-97	-97	-47	-47
Bewaken dat er een goede verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt is	-11	0	-11	-11	-11	-11
Lokale winkelgebieden compact en aantrekkelijk maken.	-76	0	-76	-76	-76	-76
Versterken van industrieterreinen.	-737	0	-737	-503	-503	-503
Voortdurend koppen van werkgevers aan werkzoekenden (werkgeversbenadering)	-12.553	-1.175	-13.728	-12.553	-12.553	-12.553
We zoeken samen met andere partijen naar werkplekken voor medewerkers die voorheen bij Hameland, beschut binnen, werkten	-8.086	-2.050	-10.136	-8.132	-8.132	-8.132
Totaal lasten	-22.264	-3.225	-25.489	-21.570	-21.520	-21.520

Baten	Actuele begroting NJN 2017	Wijzigingen Najaarsnota	Begroting 2017 na Najaarsnota	MeerJB 2018	MeerJB 2019	MeerJB 2020
Kwetsbare groepen kunnen meedoen.	30	0	30	30	30	30
Bewaken dat er een goede verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt is	0	0	0	0	0	0

Lokale winkelgebieden compact en aantrekkelijk maken.	54	8	54	54	54	54
Versterken van industrieterreinen.	495	0	495	501	501	501
Voortdurend koppen van werkgevers aan werkzoekenden (werkgeversbenadering)	7.814	0	7.814	7.814	7.814	7.814
We zoeken samen met andere partijen naar werkplekken voor medewerkers die voorheen bij Hameland, beschut binnen, werkten	90	90	0	0	0	0
Totaal baten	8.484	98	8.394	8.400	8.400	8.400
Resultaat	-13.780	-3.127	-17.094	-13.170	-13.120	-13.120

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Economische Agenda 2016-2020	Vastgesteld door de raad op 14 juni 2016

ONTWIKKELPROGRAMMA ENERGIE EN DUURZAAMHEID

"Berkelland bruist van de energie"

Wat speelt er?

- Er is veel steun om in 2019 één derde van het energieverbruik duurzaam op te wekken en/of te besparen t.o.v. 2011. Ook is het energie uitvoeringsprogramma 2015 tot en met 2018 (EUP) vastgesteld medio mei 2016;
- We werken aan een energieneutraal Berkelland in 2030, zoals met de Achterhoekse gemeenten in 2013 is afgesproken;
- De samenleving zoekt steeds meer naar duurzame ontwikkelingen zoals opwekking van energie met biogas, wind en zonne-energie;
- De vraag, initiatieven en investeringsbereidheid op het terrein van besparing en duurzame energieopwekking nemen toe. Berkelland bruist!;
- Met energierenovatie (isolatie) in 2100 particuliere woningen werd zo de afgelopen vijf jaar € 6,5 miljoen in de lokale economie geïnvesteerd. Aanjager hiervoor was de Achterhoek bespaart regeling.
- De samenwerking van de Achterhoekse gemeenten (AGEM en ADV) krijgt steeds meer vorm en inhoud in bijvoorbeeld het verduursaamenergieloket.nl. Er is een interactief netwerk;
- Berkelland ligt in een van drie regio's die het meeste zonne-energie per inwoner produceert . Inwoners van Berkelland raadplegen het meest de zonatlas site binnen de provincie Gelderland;
- Er is steeds meer samenwerking zichtbaar tussen inwoners van de kernen en agrariërs. Zij pakken in toenemende mate de kansen om energie duurzaam op te wekken;
- Op bedrijventerrein Ruurlo is met Platform BV Berkelland een start gemaakt met energie scans. Er is een kleine groep koplopers die vergaand wil verduurzamen.

Speerpunten

De gemeente neemt haar rol door voorbeeld te zijn en (maatschappelijk) initiatief aan te jagen

Wat willen we bereiken?

- We stellen middelen beschikbaar voor het faciliteren van duurzame energie-opwekinstallaties die robuust en zichtbaar bijdragen aan onze ambitie
- De gemeente geeft het voorbeeld door tot 2019 de openbare verlichting energiezuiniger te maken met 690 LED's en dimmers. Daarnaast onderzoeken we 35 gemeentelijke gebouwen met de doelstelling ze energieneutraal te maken en schaffen we drie elektrische voertuigen aan.
- Puur stimulerende, aanjagende en ondersteunende rol. Tot en met 2018 zoeken we meer aansluiting met bestaande netwerken. We gaan nieuwe relaties aan met partijen die bijdragen aan de doelstelling in m3 en kWh. We stimuleren initiatieven die de collectieve betrokkenheid bij een energieneutraal Berkelland verder verhogen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Aanschaf van drie elektrische voertuigen

Kwaliteit

De elektrische auto voor de BOA's is nog niet besteld. We zijn nog in onderhandeling over (de prijs van) de snellaadpaal die daarvoor nodig is.

Tijd

Geld

In het Energie UitvoeringsProgramma (EUP) is hiervoor € 45.000 beschikbaar gesteld.

Bij gemeentelijke gebouwen, accommodaties en non-profit-projecten inzetten op participatie, met een revolverend Achterhoeks energiefonds als procesgeld/voorfinanciering.

Kwaliteit

Met vijf instellingen en dorpsorganisaties in Geesteren , Gelselaar, Beltrum , Eibergen en zwembad Timke is een participatieproces gestart om aan energie besparing of opwekking te werken.

Het strategisch overleg met wethouders en duurzaamheidscoördinatoren over een revolverend energiefonds in de regio is dit voorjaar vanuit AGEM gestart.

Tijd**Geld**

Onderzoek naar het energieneutraal maken van 35 gemeentelijke gebouwen en het stimuleren van scholen elektrisch neutraal te worden.

Kwaliteit

19 van de 35 gemeentelijke gebouwen zijn onderzocht. Rapportages worden in oktober/november verwacht .

Ook scholen zijn gestimuleerd om mee te doen. De St Joris school in Borculo is elektrisch energieneutraal geworden. Het schoolbestuur van Oponoa wil vijf locaties verduurzamen.

Tijd**Geld**

Projectondersteuning voor gezamenlijke projecten van inwoners, bedrijven en andere partners

Kwaliteit**Tijd****Geld**

Verlengen van de uitbreiding van de formatie (met 1,0 fte) voor de periode juni tot december 2018.

Kwaliteit

Tot eind 2018 is voorzien in de vacature.

Tijd

 Geld

Vervangen van extra 690 lantaarnpalen met LED en dimmers tot 2019

 Kwaliteit

Opdracht is gegeven om 298 gedimde LED armaturen te plaatsen en om 563 lantaarnpalen die veel energie verbruiken te vervangen.

 Tijd

 Geld

Voor het uitvoeren van concrete plannen van buurten, wijken, verenigingen, stichtingen en maatschappelijke instellingen.

Het gaat om maatschappelijke (gezamenlijke) initiatieven die zich kwalificeren met een concreet plan voor energiebesparing of duurzame opwekking.

 Kwaliteit

Sinds september 2017 is er een subsidieregeling beschikbaar voor het aanjagen van initiatieven voor energiebesparing en/of energieopwekking. Het gaat om collectieve plannen die bewoners, instellingen en/of bedrijven samen willen realiseren. Daarvoor moet tenminste 50% zelf geïnvesteerd te worden in het project en moet het project 33% in opwekking of besparing ten opzichte van het bestaande verbruik opleveren.

Er zijn 3 collectieve projecten: postcoderoos met Coöperatie Zondelen op het gemeentekantoor, de werkgroep Duurzaam Beltrum met een postcoderoos op sporthal de Sonders en Duurzame Energie Eibergen. Het gaat om een totale capaciteit van bijna 1600 zonnepanelen gelijk aan verbruik van 100 gezinnen per jaar.

Daarnaast is er aan een Klimaatstraatfeest meegedaan in samenwerking met de HIER organisatie. Deelnemers uit de Grolsesteeg in Borculo zijn op de 9e plaats geëindigd in een bespaar competitie met 309 straten in Nederland.

Ook kennen we 12 bedrijven en 12 particulieren met een opwek initiatief van enige omvang. Het gaat om 18 zonnestroom, 5 wind en 3 biomassa initiatieven.

Uit een mailactie eind 2016 van het isolatiecollectief over de hele gemeente zijn 333 aanvragen voortgekomen waaruit effectief 128 opdrachten zijn uitgevoerd. Een deel hiervan heeft gebruik gemaakt van de Achterhoek bespaart regeling. Van deze regeling werden in de periode oktober 2016 - tot juli 2017 in totaal 652 aanvragen behandeld.

 Tijd

 Geld

Speerpunten

Het vliegwiel wordt in beweging gezet door energiebesparing en opwekking van duurzame energie in woningen, instellingen en bedrijven

Wat willen we bereiken?

- Stimuleren om voor 2019 85 miljoen kilowattuur (elektriciteit) en circa 13 miljoen m3 aan aardgasverbruik (warmte) duurzaam op te wekken en/of te besparen. Dit realiseren we door tot 2019 bij 1500 woningen (van voor 1980) een energierenovatie uit te voeren. Bovendien realiseren we 7000 aansluitingen voor zonne-energie bij woningen en bedrijven.
- Realiseren van verbindingen van het EUP met de woonagenda en ontwikkelagenda's voor de 4 kernen. Ook verbanden leggen met het ontwikkelprogramma plattelandsontwikkeling, de agenda van de OGO en de economische agenda.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bijdragen aan een frontoffice voor inwoners én bedrijven in het regionale Verduursaam Energieloket. Vanaf 2017 is capaciteit en kwaliteit van het loket verder verbeterd.

Kwaliteit

Er is voor 2017 een overeenkomst afgesloten met het Achterhoek energieloket BV (Verduursaam energieloket) voor een basispakket. Om onze inwoners een nog betere begeleiding te kunnen bieden, heeft Berkelland ook een pluspakket afgesproken.

Met het basispakket is bereikbaarheid en communicatie met inwoners planmatig geregeld. Er zijn wijkprojecten ingepland. Er is gewerkt aan een ontwikkelcentrum door het energieloket met de organisatie Susteen waarin vragen van inwoners en het aanbod van bedrijven voor energiemaatregelen adequaat op elkaar worden aangesloten. Met het pluspakket is voorzien in maatwerkadviezen voor inwoners, beurzen en evenementen, korting op huisbezoeken door een adviseur, extra inloopspreekuren en extra wijkaanpakken.

Subsidies en leningen worden digitaal via ons Klantcontactcentrum afgehandeld.

Tijd

De overeenkomst van onze gemeente met het Energieloket wordt jaarlijks aangegaan. De continuïteit van het Energieloket onder de coöperatie AGEM is afgesproken t/m 2020 voor het basispakket met andere gemeenten in de Achterhoek.

Geld

Het basispakket voor 2107 is afgesloten voor € 45.000,- en het pluspakket voor 2017 € 15.500,-.

Faciliteren van energie initiatieven op basis van de beleidsuitgangspunten RODE (Ruimtelijke Ordening en Duurzame Energie).

Kwaliteit

Om energieneutrale investeringen bij instellingen bedrijven en inwoners mogelijk te maken is een ruimtelijk kader nodig waaraan plannen voor opwekkingsinstallaties van duurzame energie getoetst kunnen worden. Dit kader (RODE genoemd) is in voorbereiding. Hierin doen we beleidsvoorstellen en aanbevelingen waarin we grootschalige en kleinschalige installatietypen aan vijf verschillende gebiedstypen in onze gemeente koppelen.

Ook regionaal wordt aan zo'n kader gewerkt in verband met de gezamenlijke opgave van de Achterhoek gemeenten (akkoord van Groenlo). Daarmee kan een geharmoniseerd ruimtelijk beleid voor duurzame opwekinstallatie in de Achterhoek ontstaan. In samenwerking met de provincie wordt gewerkt aan een

3D presentatie mogelijkheid van opwekkingsinstallaties in ons landschap. Inpassing van opwekkingsinstallaties kan daarmee gevisualiseerd worden.

Tijd

Het is de bedoeling de Berkellandse beleidsnotitie in het najaar in de inspraak te brengen.

Geld

Voorstel maken om opnieuw 120 DOE scans uit te voeren, mits de evaluatie van de uitgevoerde 60 DOE scans en 125 MKB Energy CheckUps positief is.

Kwaliteit

Voor 2017 is een overeenkomst met het bedrijvenplatform en IKB gesloten die voorziet in het uitvoeren van 60 energiescans voor het eind 2017. Het gaat om 480 bedrijven die meer dan 10.000 kWh gebruiken. Naast de gemeentelijk energiescan wordt door VNO NCW ook de MKB-checkup als scan mogelijkheid aangeboden. Inmiddels hebben zich 35 bedrijven aangemeld.

Tijd

Geld

We maken een voortgezette Achterhoek bespaart subsidie voor particuliere woningeigenaren. We verbreden het bestaande revolverend SVn-fonds:

Kwaliteit

De nieuwe SVn duurzaamheidslening is per oktober 2017 van kracht (de oude liep sinds mei 2013). Naast isolatiemaatregelen zijn nu ook opwekmaatregelen mogelijk.

De SVn stimuleringslening voor MKB bedrijven, instellingen en agrarische bedrijven is slechts 2 maal afgesloten. Ná uitvoering van de 35 lopende scans bij bedrijven zal vanuit het IKB en het platform BV Berkelland wordt meer interesse verwacht voor de SVn stimuleringslening.

Tijd

Geld

We stimuleren door subsidie duurzame technische innovaties bij en door Berkellandse bedrijven

Kwaliteit

Er heeft zich sinds medio 2016 één bedrijf gemeld met een verzoek om subsidie voor innovatie in strobouw. Er wordt onderzocht of een subsidieregeling moet worden gemaakt met toetstingscriteria. Daarna kunnen we wat meer bekendheid geven aan deze ondersteuningsmogelijkheid.

Tijd

Geld

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
EUP 2015-2018	2015

Wat mag het kosten?

Bedragen x1000

Exploitatie

Lasten	Actuele begroting NJN 2017	Wijzigingen Najaarsnota	Begroting 2017 na Najaarsnota	MeerJB 2018	MeerJB 2019	MeerJB 2020
Halfjaarlijks monitoren wij het zwerfafval in de openbare ruimte.	-54	0	-54	-54	-54	-54
We zorgen er voor dat inwoners hun afval gescheiden kunnen aanbieden	-3.372	0	-3.372	-3.239	-3.239	-3.239
We stellen een nieuw Energie Uitvoeringsprogramma op	-386	-450	-836	-385	-238	-238
Totaal lasten	-3.812	-450	-4.262	-3.678	-3.531	-3.531

Baten	Actuele begroting NJN 2017	Wijzigingen Najaarsnota	Begroting 2017 na Najaarsnota	MeerJB 2018	MeerJB 2019	MeerJB 2020
Halfjaarlijks monitoren wij het zwerfafval in de openbare ruimte.	54	0	54	54	54	54
We zorgen er voor dat inwoners hun afval gescheiden kunnen aanbieden	3.826	0	3.826	3.976	3.976	3.976
Totaal baten	3.879	0	3.879	4.029	4.029	4.029

Resultaat	67	-450	-383	351	499	499
------------------	-----------	-------------	-------------	------------	------------	------------

Algemeen

Voor de deelprojecten Achterhoek Bespaart, Zichtbare duurzame opwekking, Energiescan bedrijven en Energieonderzoek gemeentelijke gebouwen is € 930.000 beschikbaar gesteld. In 2016 is voor Achterhoek Bespaart ongeveer € 37.000 aangewend. Voor 2017 schatten we ongeveer de helft van het restantbudget nodig te hebben.

CULTUUR

"Alle inwoners kunnen cultuur beleven. Cultuur gaat om kunst, muziek, lezen, evenementen, monumenten en ons landschap"

Wat speelt er?

- **Cultuur is van iedereen.**
Cultuur is verweven met onze tradities, monumenten en het landschap.
- **Cultuur voor alle kinderen.**
Alle kinderen komen in aanraking met lezen en muziek.
- **Initiatieven vanuit de samenleving.**
Cultuur is alles wat mensen verbindt. De gemeente ondersteunt initiatieven van inwoners en organisaties zodat het culturele aanbod zo breed mogelijk is.

Algemeen

Voorziening wachtgeld Triangel

De voorziening wachtgeld Triangel is geüpdatet. Op basis van de huidige inzichten kunnen we een deel van de voorziening vrij laten vallen. Enerzijds is er geen of minder gebruik gemaakt van de regeling. Daarnaast hebben we de bestaande afspraken aangepast aan het huidige uitkeringsniveau. Per saldo vallen de lasten € 36.000 lager uit. Via deze Najaarsnota verzoeken wij u de voorziening wachtgeld Triangel met dit bedrag te verlagen. Eerder al verlaagde u deze voorziening, die een aanvankelijke omvang had van maximaal € 830.000,-, met € 112.000,- (Najaarsnota 2015) en € 44.000,- (Jaarrekening 2015). Inmiddels is er € 400.000,- van deze voorziening daadwerkelijk uitgekeerd; en verwachten wij nog € 240.000,- in de toekomst uit te geven.

Speerpunten

Alle kinderen maken kennis met en beleven cultuur

Wat willen we bereiken?

- Het beleven van cultuur versterkt de sociale en emotionele ontwikkeling van kinderen. Het is belangrijk dat alle kinderen in Berkelland in aanraking komen met cultuur. Bijvoorbeeld door algemene muzikale vorming op de basisschool en toegang tot de bibliotheek.

Wat gaan we daarvoor doen?

Door samenwerking in combinatiefuncties realiseren we samen met onze partners een goede vorm van (basis)muziekonderwijs, kunstzinnige vorming en leesbevordering van 0 t/m 12 jarigen.

Kwaliteit

Voor de periode 1 juli 2017 tot 1 juli 2021 zet Muziek- en KunstWijs zich in voor een goede vorm van (basis)muziekonderwijs en/of kunstzinnige vorming. Hiervoor hebben wij extra formatie toegekend. De bibliotheek Oost Achterhoek zet zich gedurende dezelfde periode in voor leesbevordering; ook zij hebben in het kader van de combinatiefunctionarissen-regeling extra formatie toegekend gekregen.

Tijd

Geld

De inzet vindt plaats binnen de door de raad gestelde kaders voor de inzet van de Brede Impuls - combinatiefunctionarissen

Met De Bibliotheek Oost Achterhoek subsidiëren om een fysieke en digitale 2.0 bibliotheek op te zetten voor leesvaardige, mediawijze kinderen en voor participerende burgers**Kwaliteit**

Er wordt gewerkt aan maximale openstelling van de fysieke bibliotheken. Voor 2017 ligt de focus op Eibergen. Er loopt een onderzoek naar de juiste mix van partners en eigen personeel om dit doel te realiseren. Daarnaast is het digitale aanbod van boeken uitgebreid door meer gebruik te maken van het aanbod van de Koninklijke Bibliotheek.

De bibliotheek groeit steeds meer toe naar een ontmoetingsplek voor inwoners. Senioren café, filmhuis, leesclubs, inloopcentrum en de meest recente ontwikkeling taalhuizen dragen bij aan de ontwikkeling van de bibliotheek voor volwassenen en jongeren naar een huiskamer van participatie en ontwikkeling. Voor de jeugd oriënteert de bibliotheek zich op meer beleving en activiteiten om de jongeren meer aan zich te binden.

Tijd**Geld****Ondersteunen en faciliteren vrijwilligers van de dorpsböke om leesbevordering met het basisonderwijs tot stand te brengen en ontmoetingsplek voor gemeenschap te zijn.****Kwaliteit**

De leesmedia-coach van de BOA is in 6 van de 7 dorpsböke actief. De coach zorgt voor coaching van vrijwilligers, doet leesprojecten met kinderen en zorgt voor een goede samenwerking met de school. De leesmedia-coach (van de Bibliotheek Oost Achterhoek) is volgens afspraak nu bij de 6 betreffende böke actief. De 7e böke van Rekken krijgt de ondersteuning via school.

De ontwikkelingen zijn door de inzet van de leesmedia-coach bij alle dorpen positief. Wel is het verschil in kwaliteit en gebruik tussen de dorpsböke nog groot; dit behoort tot het aandachtsveld van de leesmedia-coach.

Tijd**Geld**

De gemeente geeft elke böke jaarlijks € 5.000 subsidie. Binnen de combinatiefunctionarissen-regeling is dekking voor de inzet van de leesmediacoach.

Voortzetten van de samenwerking tussen scholen en met Stichting Muziek en KunstWijs waarin de scholen samenwerken per 01-08-2017, na het schooljaar '16-'17.**Kwaliteit**

De subsidie voor het schooljaar 2017-2018 voor Muziek- en KunstWijs is verstrekt.

Tijd

Het is niet gelukt dit meteen voor 4 jaar te continueren. Het Beleidskader Muziek-, kunst- en cultuuronderwijs komt begin 2018 in de gemeenteraad aan de orde.

Geld

Binnen het financiële kader van € 220.000,- die tot nu toe is gesteld.

Speerpunten

Inwoners blijven culturele initiatieven ontwikkelen

Wat willen we bereiken?

- De gemeente vertrouwt erop dat volwassenen zelf hun weg vinden op het gebied van cultuur. Zij stimuleert en geeft ruimte aan nieuwe ideeën en ontwikkelingen en zal deze zo nodig eenmalig (financieel) ondersteunen.
- We willen cultuur (inclusief de monumenten, landschap en archeologie) verbinden met andere Programmalijnen, zoals leefomgeving, recreatie en toerisme en ruimtelijk beleid.

Wat gaan we daarvoor doen?

Behouden van kennisoverdracht en communicatie over (de waarde van) erfgoed en het subsidiëren van het Erfgoedcentrum Achterhoek-Liemers

Kwaliteit

De professionalisering en digitalisering van de informatievoorziening ziet het erfgoedcentrum als primaire doelstelling. De inrichting van het e-depot en de daarbij komende techniek is daar een onderdeel van.

Tijd**Geld**

Culturele initiatieven in Berkelland in beeld brengen en het maatschappelijke dialoog faciliteren. Hiervoor zetten we het bestaande budget voor cultuur en erfgoed in.

Kwaliteit

Subsidies aan Bemo, bibliotheek, stichting Muziek en KunstWijs, Cultuur en Erfgoed Pact, Museum De Scheper en dergelijke worden jaarlijks prima verantwoord, zoals het hoort. Binnen de opdrachten aan deze partners zien veel nieuwe initiatieven het licht buiten het directe zicht van de gemeente, met de focus op het eigene. Dat gebeurt ook binnen de vergunningen die we verlenen voor Reurpop, het Openluchttheater, paasvuren en dergelijke. Op veel plekken exposeren lokale kunstenaars (dorpshuizen, dorpsböke en de hal van het gemeentehuis).

Tijd

In de vorige raadsperiode is een besparing in ambtelijke uren gerealiseerd. Dat kon omdat ook het beleid is overgaan van "sturend" naar "volgend" met nu met minder zicht en grip op culturele zaken.

Geld

Budget(ten) voor Cultuur en voor Erfgoed zijn toegekend aan "externe" organisaties (Cultuur en Erfgoed Pact/ Open Monumentendag), die constant bezig zijn met steeds wisselende en vernieuwende activiteiten in de diverse dorpen en kernen.

Deelnemen aan het Cultuur– en Erfgoedpact.

Kwaliteit

Op 24 maart is in Doesburg het Pact Achterhoek 2017-2020 gesloten en bekrachtigd.

Tijd

De Achterhoek heeft als eerste regio in Gelderland het Pact klaar.

Geld

Bijdrage Berkelland is € 15.000,- per jaar, dat door de Provincie wordt verdubbeld. De uitvoering is belegd bij een coalitie van 5 culturele partners in de regio. De bijdrage van de gemeente is gedekt uit bestaande middelen (conform collegebesluit in maart 2017).

We ondersteunen via subsidiëring diverse lokale culturele activiteiten en/of verbanden.

Kwaliteit

Cultuur is meer dan kunst en erfgoed, allerlei lokale culturele activiteiten zijn erg belangrijk voor het verbinden van de mensen in de samenleving. De gemeente steunt daarom onder meer zomerfeesten, bloemencorso's, carnaval, toneel en koren.

Tijd

Geld

Voor nieuwe activiteiten is geen budget.

We verbinden vernieuwende initiatieven op het gebied van cultuur en erfgoed, zodat er een breed aanbod is. Ook verbinden we cultuur en erfgoed met andere programmalijnen.

Kwaliteit

Na de aanbesteding van de diverse Combinatiefuncties (CF's), met een forse uitbreiding voor Muziek en Kunstwijs, de aanstelling van een gemeentelijke ketenregisseur voor deze CF's, de totstandkoming van het Cultuur & Erfgoedpact en de cultuurhistorische en archeologische waardenkaarten, zijn wij van mening dat wij deze ambitie (lees: dat wij op dit gebied voor verbindingen gaan zorgen) waarmaken.

Tijd

Geld

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Exploitatie

Lasten	Actuele begroting NJN 2017	Wijzigingen Najaarsnota	Begroting 2017 na Najaarsnota	MeerJB 2018	MeerJB 2019	MeerJB 2020
Door samenwerking in combinatiefuncties realiseren we samen met onze partners een goede vorm van basismuziekonderwijs en leesbevordering van 4 t/m 14 jarigen	-232	0	-232	-232	-232	-232
De bibliotheek Oost Achterhoek subsidiëren om een fysieke en digitale 2.0 bibliotheek op te zetten voor leesvaardige, mediawijze kinderen en voor participerende burgers.	-561	0	-561	-561	-561	-561
Ondersteunen en faciliteren vrijwilligers van de dorpsbōke om leesbevordering met ht basisonderwijs tot stand te brengen en ontmoetingsplek voor gemeenschap te zijn.	-35	0	-35	-35	-35	-35
Voortzetten van de samenwerking tussen scholen en Stichting Muziek en KunstWijs	-220	0	-220	-220	-220	-220
Behouden van kennisoverdracht en communicatie over (de waarde van) erfgoed en het subsidiëren van het Erfgoedcentrum Achterhoek-Liemers.	-230	0	-230	-230	-230	-230
Deelnemen aan het Cultuur- en erfgoedpact	-11	0	-11	-11	-11	-11
In stand houden van gemeentelijke monumenten,	-406	0	-406	-339	-339	-339

archeologische
monumenten en
Rijksmonumenten

We ondersteunen via subsidieëring diverse lokale culturele activiteiten en/of verbanden	-267	0	-267	-267	-267	-267
Totaal lasten	-1.962	0	-1.962	-1.895	-1.895	-1.895

Baten	Actuele begroting NJN 2017	Wijzigingen Najaarsnota	Begroting 2017 na Najaarsnota	MeerJB 2018	MeerJB 2019	MeerJB 2020
De bibliotheek Oost Achterhoek subsidiëren om een fysieke en digitale 2.0 bibliotheek op te zetten voor leesvaardige, mediawijze kinderen en voor participerende burgers.	5	0	5	5	5	5
Deelnemen aan het Cultuur- en erfgoedpact	0	36	36	0	0	0
In stand houden van gemeentelijke monumenten, archeologische monumenten en Rijksmonumenten	38	0	38	38	38	38
Totaal baten	43	36	79	43	43	43

Resultaat	-1.919	36	-1.883	-1.852	-1.852	-1.852
------------------	---------------	-----------	---------------	---------------	---------------	---------------

Kaders die de raad heeft vastgestel

Beleidskaders	Vastgesteld
<u>Archeologie in de gemeente Berkelland</u>	2015
<u>kaartbijlage 3, blad 1</u>	„
<u>kaartbijlage 3, blad 2</u>	„

<u>kaartbijlage 3, blad 3</u>	„
<u>kaartbijlage 3, blad 4</u>	„
<u>kaartbijlage 3, blad 5</u>	„
<u>Berkelland beschreven</u>	2011
<u>Archeologie met beleid</u>	2012
<u>Cultuurvisie</u>	2008
<u>Beleidsvisie Bibliotheek Oost-Achterhoek</u>	2015
Cultuurhistorische waardenkaart	2017
Archeologische waardenkaart	2017

SPORT

"Een leven lang met plezier en verantwoord sporten"

Wat speelt er?

- Ontmoeten van mensen is een belangrijke voorwaarde voor een sterke samenleving. Vernieuwende vormen van samenwerking (synergie) en naoberschap zijn nodig als antwoord op de krimp.
- Naast fysieke en mentale effecten hebben sport en bewegen ook sociaal maatschappelijke effecten. Het bevordert maatschappelijke participatie, sociale activering, samenhang, welzijn en gezondheid.
- Mensen worden aangespoord/geprikkeld om te gaan en blijven sporten en bewegen, zodat zij een actieve leefstijl ontwikkelen (sportparticipatie en een gezonde eet- en leefstijl)
- Er is meer ruimte voor eigen initiatieven van inwoners, bedrijven en verenigingen. (Sport)verenigingen worden steeds zelfstandiger en toekomstbestendiger. Hierdoor wordt de taak en financiële bijdrage van de gemeente kleiner.

Speerpunten

Er is een actieve en gezonde leefstijl onder alle inwoners

Wat willen we bereiken?

- Meer inwoners voldoen aan de Nederlands Norm Gezond Bewegen.
- Meer inwoners hebben een gezond gewicht.
- Het aantal 'schoolgerichte' sportverenigingen is vergroot.
- De sportparticipatie voor inwoners tot 19 is gelijk gebleven.
- De sportparticipatie voor inwoners vanaf 19 jaar is gestegen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Inzet van sport en beweging om gezondheidsachterstanden in Berkelland te verkleinen

Kwaliteit

De Gezond In De Stad (GIDS)-gelden van de afgelopen jaren worden ingezet op het project "MEER MEEDOEN MET SPORT EN BEWEGEN" (2017 - 2020); uitgevoerd door de Sportfederatie Berkelland . Het project behelst de activering van kwetsbare doelgroepen (o.a. statushouders, kwetsbare ouderen en jongeren) en sluit aan bij de gemeentelijke beleidsdoelen op sportgebied: een leven lang met plezier en verantwoord bewegen en een actieve en gezonde leefstijl onder alle inwoners. Tevens wordt aangesloten bij speerpunten uit het ontwikkelprogramma Decentralisaties en Transitie: Inwoners doen naar vermogen en vanuit eigen kracht mee met de samenleving. Specifiek gaat het om het inspelen op de toestroom van nieuwkomers , het werken aan preventie om specialistische zorg te voorkomen en het realiseren van meer samenwerking en integraal werken in het sociaal domein.

Tijd

Momenteel worden voorbereidingen getroffen voor de besteding van de GIDS-gelden in de jaren 2018 en verder.

Geld

We faciliteren combinatiefuncties op het gebied van sport.

Kwaliteit

Met de gunning van 11,7 formatie zetten wij extra in diverse thema's in het sociale domein. Daarnaast is een ketenregisseur voor o.a. de verbinding tussen activiteiten, partijen e.d. aangesteld.

Tijd

Projectperiode is 1 juli 2017 tot 1 juli 2021

Geld

Inzet combinatiefuncties en ketenregisseur past binnen de door de raad gestelde financiële kaders

We faciliteren vernieuwende initiatieven op het gebied van sport en bewegen**Kwaliteit**

Wij hebben de Survivalrunners D'RAN! Neede een aanjaagsubsidie toegekend van € 12.500

Tijd**Geld**

Het resterende beschikbare budget 2017 bedraagt nog € 7.500.

We subsidiëren jeugdleden van sportverenigingen.**Kwaliteit**

Er wordt uitvoering gegeven aan subsidiëring van jeugdleden. Daarnaast: door zwembaden te subsidiëren zorgen we ervoor dat de zwemsport, onder meer voor jeugdigen en sportverenigingen, betaalbaar blijft.

Tijd**Geld**

De subsidie voor het natuurbad Rekken is tot en met 2020 met €5.000 verhoogd.
Andere subsidies worden jaarlijks geïndexeerd.

Wij faciliteren Achterhoek in Beweging (AiB)**Kwaliteit****Tijd****Geld**

Speerpunten

Gemeentelijke (binnen) sportaccommodaties zijn verzelfstandigd

Wat willen we bereiken?

- Lopende privatiserings- en revitaliseringsprojecten buitensport ronden wij af.
- Voor de binnensport grijpen wij natuurlijke momenten aan om de binnenpost andere te organiseren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Voor binnensport zoeken we per kern naar maatwerkoplossingen.

Kwaliteit

N.a.v. de college on Tour zijn wij recent gestart met een verkennend onderzoek naar de toekomstbestendigheid van de binnensportaccommodaties in Ruurlo. De eerste resultaten hiervan verwachten wij eind 2017 beschikbaar te hebben.

Tijd

Zie boven

Geld

Op basis van de resultaten van het verkennend onderzoek zal een financiële doorvertaling volgen.

Wij ronden de projecten rondom sportparken De Wildbaan en De Bijenkamp (buitensport) af.

Kwaliteit

Tijd

De formele afronding bij de notaris van de eigendomsoverdracht Hoflaan 3 - 5 en de erfpachtovereenkomst sportpark De Wildbaan heeft vertraging opgelopen. Wij verwachten dat de akte voor uiterlijk 1 november passeert.

Afhankelijk van de afgifte van de sloop - flora en faunaonderzoek werkt beperkend - zullen wij het resterende deel van de voormalige club- en kleed accommodatie van FC Eibergen en de voormalige woning van Roerdink slopen en het terrein afwerken.

Geld

Het toekenningsbesluit van de provincie voor de vaststelling van de provinciale subsidie voor RTC De Stofwolk laat nog op zich wachten. Ambtelijk is overeenstemming bereikt over een beperkte verlaging van de provinciale subsidie omdat een groot deel van de levering van de materialen binnen de projectperiode is uitgevoerd.

Speerpunten

Iedereen kan meedoen aan een leven lang actief sporten en bewegen

Wat willen we bereiken?

- De financiële positie van inwoners is geen belemmering voor sportdeelname.

- Met Achterhoek in Beweging willen wij de Achterhoek beter positioneren op het gebied van sport, bewegen en gezondheid.
- Een beperking is geen belemmering voor sportdeelname.

Wat gaan we daarvoor doen?

De buurtsportcoaches krijgen de opdracht mensen met een zorgvraag te betrekken bij hun activiteiten.

Kwaliteit

De aanbesteding voor de buurtsportcoaches voor de periode 2017-2021 is afgerond. Binnen de aanbesteding is 11,7 formatie gegund aan 4 partijen. Deze partijen hebben allemaal in hun ingediende projectplannen de verbinding met het sociale domein gelegd.

Tijd

Geld

We zijn binnen de budgettaire kaders van de raad gebleven.

In het minimabeleid is ruimte voor sportdeelname.

Kwaliteit

Het minimabeleid is het mogelijk een bijdrage te krijgen voor deelname aan sportieve activiteiten voor kinderen tot 18 jaar, zoals een lidmaatschap van een sportvereniging. Het minimabeleid is gericht op kinderen. Voor volwassenen kan deelname aan sportieve activiteiten leiden tot een actievere leefstijl. Gemeente Berckelland is een pilot gestart in 2016 om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt door middel van een beweegprogramma te activeren richting werk of participatie. Dit is samen met de Sociale Dienst Oost Achterhoek (SDOA) en Sportfederatie Berckelland (SfB) vormgegeven. De SfB heeft het beweegprogramma ontwikkeld. SDOA heeft een training gegeven die aanstuurt op deelname aan maatschappelijke activiteiten. Deze pilot is afgerond; via de combinatiefunctionarissen van de SfB is nu aandacht voor deelname van kwetsbare groepen aan sport. Het bedrag voor het behalen van Diploma A wordt naar verwachting bijgesteld naar maximaal € 450 per kind.

Tijd

Loopt op schema.

Geld

Volgens begroting.

Ook in 2018 neemt de gemeente deel aan het Jeugdsportfonds Nederland.

Kwaliteit

Wij monitoren de deelname van het Jeugdsport Nederland via de kwartaalrapportage van de Gelderse Sport Federatie. Daarnaast is het vast agendapunt in het reguliere bestuurlijk overleg met Sport Federatie Berckelland.

Tot en met het 2e kwartaal 2017 zijn 12 aanvragen gehonoreerd voor een totaalbedrag van € 2.186,60.

Tijd

Geld

Jaarlijks is € 6.000 beschikbaar voor de deelname

Wij faciliteren Achterhoek in Beweging (AiB)

Kwaliteit

Het samenwerkingsverband Achterhoek in Beweging richt zich op het realiseren van een gezonde samenleving in een groeiende en b(l)oeiende Achterhoek waarbij iedereen meedoet.

In 2017 hebben wij eenmalig de ronde van de Achterhoek gesubsidieerd. Daarnaast doen wij mee aan de projecten Gezonde Jeugd en Aangepast Sporten en zijn projecten als Vitale sportparken, open club en Achterhoekse Sporten in voorbereiding.

Voor 2018 nemen wij deel aan Special Olympics Nationale Spelen Achterhoek 2018.

Tijd

Projectperiode is 2016 - 2020

Geld

Gedurende de looptijd is jaarlijks € 10.000 beschikbaar.

Wij sluiten aan bij het programma 'Uniek Sporten' van Achterhoek in Beweging

Kwaliteit

Via het project Uniek Sporten willen wij de lokale / regionale infrastructuur voor sporten door mensen met een verstandelijke beperking verbeteren en versterken. Onze (regionale) deelname aan de Special Olympics Nationale Spelen Achterhoek 2018 vervult hierin een 'aanjaagfunctie' : wij willen deze kwetsbare groep laten meedoen aan een inclusieve samenleving.

De werving voor de coördinator Aangepast Sporten / Uniek Sporten heeft enige vertraging opgelopen maar zal binnenkort zijn afgerond. Daarna wordt invulling gegeven aan de uitvoering.

Tijd

Geld

Het project wordt uitgevoerd binnen de vastgestelde (financiële) kaders en de uitvoeringsagenda 2016 - 2020.

Speerpunten

Toekomstbestendige sportverenigingen

Wat willen we bereiken?

- Bewustwording bij en ondersteuning van sportverenigingen om te anticiperen op de effecten van krimp van ledenaantallen.

- Sterke en vitale sportverenigingen

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2018 zetten wij de verenigingsondersteuning voort.

Kwaliteit

Per 1 oktober 2016 heeft Club Vooruit haar werkzaamheden beëindigd. Naar aanleiding van een motie is de wens geuit om (administratieve) verenigingsondersteuning voor de Berkellandse verenigingen te behouden. De ondersteuning bestaat onder andere uit de volgende twee onderdelen:

1) Een eenmalige aanjaagsubsidie van 500,00 euro voor de administratie.

Deze aanjaagsubsidie kan aangevraagd worden door verenigingen/stichtingen op het terrein van sport, cultuur en welzijn die na 1 juli 2016 hun (gedeeltelijke, specialistische) administratie aan de markt uitbesteden. Het doel is om de vrijwilligers van de verenigingen op administratief gebied te ondersteunen en te ontlasten. Tot nu toe hebben 20 verenigingen hier gebruik van gemaakt.

2) Bestuurskracht en samenwerking tussen verenigingen versterken.

Per 1 oktober 2017 is er een ketenregisseur aangenomen binnen de regeling 'Combinatiefunctionarissen Brede Impuls'. De ketenregisseur is o.a. verantwoordelijk voor het tot stand brengen van verbindingen tussen het lokale bedrijfsleven (waaronder de Berkellandse Uitdaging) en maatschappelijke partijen in het sociaal domein (waaronder verenigingen) om de onderlinge bestuurlijke samenwerking te bevorderen en de bestuurskracht te versterken. In 2018 wordt hier nader invulling aan gegeven.

Tijd

Geld

Wij faciliteren Achterhoek in Beweging (AiB).

Kwaliteit

Tijd

Geld

Wij faciliteren de Sport Federatie Berkelland (SFB)

Kwaliteit

Wij ondersteunen de SFB bij het bereiken van hun doelstelling om zoveel mogelijk Berkellanders te kunnen laten sporten.

Tijd N.v.t.

Geld De SFB ontvangt een subsidie die jaarlijks wordt geïndexeerd.

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Exploitatie

Lasten	Actuele begroting NJN 2017	Wijzigingen Najaarsnota	Begroting 2017 na Najaarsnota	MeerJB 2018	MeerJB 2019	MeerJB 2020
Er is een actieve en gezonde leefstijl onder alle inwoners	-20	0	-20	-20	0	0
We subsidiëren jeugdleden van sportverenigingen	-178	0	-178	-178	-178	-178
Beheren van gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties	-826	0	-826	-590	-590	-590
Wij faciliteren de Sport Federatie Berkelland	-80	-2	-82	-79	-79	-79
Totaal lasten	-1.104	-2	-1.106	-866	-846	-846

Baten	Actuele begroting NJN 2017	Wijzigingen Najaarsnota	Begroting 2017 na Najaarsnota	MeerJB 2018	MeerJB 2019	MeerJB 2020
Totaal baten Beheren van gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties	269	0	269	269	269	269
Resultaat	-835	-2	-838	-598	-578	-578

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
<u>Kadernotitie Inzet Combinatiefunctionarissen Brede Impuls</u>	2017
<u>Sportkader Achterhoek in Beweging 2016-2020</u>	2015
<u>Uitvoeringsagenda Achterhoek in Beweging</u>	2015
<u>Revitalisering sportpark De Bijenkamp</u>	2013

RECREATIE EN TOERISME

"Berkelland heeft grote aantrekkingskracht"

Wat speelt er?

- Het kleinschalige en diverse aanbod van dag- en verblijfstoerisme bundelen in een aantal thema's.
- Het bedrijfsleven heeft ongeveer 5 jaar (crisis) achterstand van nieuwe investeringen op bedrijfsniveau. Het kwaliteitsniveau van het toeristisch en recreatief aanbod loopt daardoor achter.
- Recreanten willen telkens iets nieuws beleven.
- Nieuwe technieken bieden nieuwe ICT toepassingen voor de sector.
- Groei van bestedingen komt van senioren en opkomende markten

Speerpunten

Het bieden van op maat gesneden belevingsconcepten voor recreanten

Wat willen we bereiken?

- Op maat gesneden belevingsconcepten voor recreanten.

Wat gaan we daarvoor doen?

We dragen bij aan het project digitale beleving in de Achterhoek

Kwaliteit

Er zijn twee conceptprojectbeschrijvingen voor digitale beleving in de Achterhoek. Deze projectbeschrijvingen zijn wat betreft de stuurgroep Achterhoek 2020 akkoord. Ze worden verder uitgewerkt en kunnen daarna ingediend worden bij de provincie. Het project SMAAS (smart mobility as a service) wordt binnenkort ingediend.

Tijd

Geld

Speerpunten

Het versterken van het kwaliteitsniveau van het vrijetijdsaanbod

Wat willen we bereiken?

- Het aanbod voldoet aan de behoeften van de gast.
- Er zijn meer overnachtingen en bestedingen van dag- en verblijfstoerisme.
- Investeren om de kwaliteit te verhogen.
- Innovatie van producten en businessmodellen.
- Bewerkstelligen van crossovers / koppelen van aanbod.
- Investeren in mensen, vakmanschap en waardering van de gast.

Wat gaan we daarvoor doen?

We dragen financieel en inhoudelijk bij aan het project Mobiliteit als beleving met de E-Kar

Kwaliteit

Het project heeft de werknaam SMAAS (smart mobility as a service). Het gaat niet meer om vervoer per E-Car, maar om mobiliteit via smart bikes.

Tijd

Geld

Financiering: MIP regionaal

We dragen financieel en inhoudelijk bij aan projecten op het gebied van routestructuren

Kwaliteit

College heeft ingestemd met het opwaarderen van de mountainbikeroute de Graafschap. Het is een intergemeentelijk project waarvoor nog een subsidieverzoek loopt bij de provincie. Het project is opgestart.

Tijd

Geld

Dekking: overh. begroting 2016 naar 2017

We faciliteren financieel en inhoudelijk een cursus ambassadeurs voor het landschap van IVN voor inwoners en recreatieondernemers.

Kwaliteit

De cursus ambassadeur voor het landschap van IVN voor recreatieondernemers start 25 september en is vol.

Tijd

Geld

Dekking: Landschapsregeling

Speerpunten

Meerwaarde door samenwerking

Wat willen we bereiken?

- Faciliteren dat ondernemers nieuwe verdienmodellen ontwikkelen door het bijdragen aan verbindingen tussen ondernemers en arrangementen.
- Grensoverschrijdend samenwerken op vier thema's: cultuur, toerisme, educatie en economie.

Wat gaan we daarvoor doen?

Jaarlijks organiseren wij een ontmoetingsdag voor vrijetijdsondernemers

Kwaliteit

In februari is een ontmoetingsdag in Berkelland gehouden, georganiseerd door de regiocoördinator. Deze is succesvol verlopen.

Tijd

Geld

Dekking: regulier budget

We doen mee in het Duits-Nederlandse netwerk 'Grensoverschrijdende Euregionale samenwerking'.

Kwaliteit

Er zit momenteel veel energie op de grensoverschrijdende samenwerking.

De intergemeentelijke duitnederlandse samenwerking is opgestart rond verschillende thema's zoals toerisme en recreatie, gezondheid en sport, cultuur/onderwijs en arbeidsmarkt. Via de Regio Achterhoek vindt bestuurlijke afstemming plaats. De ambtelijke voorbereiding gebeurt via de zogenaamde Grenzhoppers.

Op het gebied van toerisme en recreatie zit vooral energie op netwerken tot stand brengen en elkaar leren kennen. Dit moet tot stand komen door uitwisseling tussen bedrijven, bedrijfsbezoeken ed.

Tijd

Geld

Er is geen procesgeld beschikbaar.

We faciliteren Achterhoek Toerisme financieel en inhoudelijk

Kwaliteit

De evaluatie van Achterhoek Toerisme is afgerond. de samenwerkende gemeenten zijn positief over Achterhoek Toerisme. Binnenkort volgt een voorstel voor verlenging van de subsidiëring voor de navolgende jaren.

Tijd

Geld

Verwachting is dat de vergoeding hetzelfde subsidiebedrag zal zijn als in 2016

We faciliteren de regiocoördinator inhoudelijk en financieel.

Kwaliteit

■ Tijd

■ Geld

We faciliteren een makelaar Vrijtijdseconomie die de regionale Vrijtijdsagenda uitvoert

■ **Kwaliteit**

De kennismakelaar Vrijtijdseconomie is voortvarend aan de slag en in samenwerking met de kennismakelaars van de stuurgroep Achterhoek 2020 geeft zij vorm aan de projecten die moeten zorgen voor de toepassing van digitale technieken binnen de vrijetijdssector. Het eerste project SMAAS is bijna gereed voor indiening bij de provincie (via de Regio).

■ Tijd

■ **Geld**

Dekking vanuit MIP

We faciliteren het Berkeldalproces

■ **Kwaliteit**

We nemen deel aan het berkeldal platform. Er zit energie in het gebied langs de Berkel en we leren van deze nieuwe vorm van samenwerken, waarbij we als overheid één van de medespelers zijn. Binnen het berkeldalproces wordt de Duits-Nederlandse samenwerking actief opgepakt naar aanleiding van een initiatief voor een berkelfestival. Dit is een festival rondom meerdere thema's. Hiervoor is een Interreg-aanvraag ingediend, in samenwerking met vijf Duitse gemeenten langs de Berkel. De Interreg aanvraag is gericht op langjarige samenwerking tussen burgers en verenigingen tussen Duitsland en Nederland. Bij de aanvraag is uitgegaan van de thema's uit het berkeldalproces.

■ Tijd

■ **Geld**

Voor de organisatie van het festival voor 2017 is € 4.000 nodig.

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Exploitatie

Lasten	Actuele begroting NJN 2017	Wijzigingen Najaarsnota	Begroting 2017 na Najaarsnota	MeerJB 2018	MeerJB 2019	MeerJB 2020
Het versterken van het kwaliteitsniveau van het vrijetijdsaanbod	-108	-24	-131	-96	-96	-96
We faciliteren de regiocoördinator inhoudelijk en financieel	-538	0	-538	-538	-538	-538
Totaal lasten	-646	-24	-670	-634	-634	-634
Baten	Actuele begroting NJN 2017	Wijzigingen Najaarsnota	Begroting 2017 na Najaarsnota	MeerJB 2018	MeerJB 2019	MeerJB 2020
Totaal baten We faciliteren de regiocoördinator inhoudelijk en financieel	2	0	2	2	2	2
Resultaat	-644	-24	-668	-632	-632	-632

WONEN

"Een aantrekkelijke woningvoorraad in Berkelland"

Wat speelt er?

- Na 2020 zal na het aantal inwoners ook het aantal huishoudens dalen, waardoor meer aanbod van woningen ontstaat. Dit kan leegstand, waardedaling en vermindering van de kwaliteit van de leefomgeving veroorzaken.
- De woningmarkt gaat over gemeentegrenzen heen. Er is daarom een Regionale Woonagenda Achterhoek 2015-2025 opgesteld. Aanvullend is er ook een Lokale Woonagenda opgesteld.
- In Berkelland kunnen tussen 2010 en 2025 570 woningen worden gebouwd. Er zijn tot 2016 385 woningen toegevoegd. Er is dus nog ruimte voor 185 woningen. Extra nieuwbouw hier bovenop is alleen mogelijk als daar sloop tegenover staat.
- Het gaat steeds meer om het investeren in de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad. Dit kan door het verduurzamen of levensloopbestendig maken van bestaande woningen.
- Er is in het centra (kernwinkelgebied) van kernen enige ruimte voor transformatie van bestaand vastgoed naar woningen om leegstand en verpaupering tegen te gaan.

Speerpunten

Een toekomstbestendige bestaande woningvoorraad

Wat willen we bereiken?

- In 2019 zijn in de particuliere woningvoorraad 1500 energierenovaties uitgevoerd.
- Ouderen blijven langer zelfstandig wonen.
- De bestaande woningmarkt is bereikbaar voor starters.
- De kwaliteit van wijken is verbeterd.

Wat gaan we daarvoor doen?

Beschikbaar stellen blijverslening voor particulieren. Hiermee kunnen zij ingrijpende verbouwingen/aanpassingen aan de eigen woning financieren.

Kwaliteit

Er is van de zomer 2016 tot en met eind augustus 2017 in Berkelland nog geen blijvers lening verstrekt. Ook landelijk is er nog een zeer geringe vraag, waarschijnlijk door onbekendheid met het nieuwe product. We blijven aandacht besteden aan het vergroten van de bekendheid.

Tijd

Geld

Beschikbaar stellen van een starterslening voor starters om op de woningmarkt de overbrugging tussen de koopprijs en de maximale hypotheek bij banken te overbruggen.

Kwaliteit

☒ Tijd

☒ Geld

Voor meer informatie over energierenovaties in de particuliere woningvoorraad zie ontwikkelprogramma Energie en Duurzaamheid

☐ Kwaliteit

☐ Tijd

☐ Geld

Voor meer informatie over het herstructureringsfonds voor investeringen in bestaand vastgoed en openbare ruimte zie ontwikkelprogramma demografische ontwikkelingen.

☒ Kwaliteit

☒ Tijd

☒ Geld

We onderzoeken of en waar er kleinschalige (extramurale) woonvormen voor ouderen gerealiseerd kunnen worden.

☒ Kwaliteit

Samen met de Regietafel wonen en zorg willen we eind 2017 per kern vraag- en aanbodontwikkeling voor woonzorg in beeld hebben. Dat zal de basis bieden voor de afweging of en waar de realisatie van kleinschalige woonvormen voor ouderen wenselijk is.

☒ Tijd

Vraag- en aanbodontwikkeling voor woonzorg is door de Regietafel Wonen en Zorg vertaald in een concept ontwikkelperspectief voor wonen en zorg in de kernen. Dit is afgestemd met de ouderenbonden, seniorenraad, welzijnsraad en gehandicaptenplatform tijdens het voortraject. Tijdens de themamiddag van de Seniorenraad op 9 november wordt het concept ontwikkelperspectief door de Regietafel gepresenteerd en besproken.

Inzet is om de Vraag- en aanbodanalyse met het ontwikkelperspectief eind 2017 ter kennisname aan de raad aan te bieden. Met als doel deze analyse en geschetste ontwikkelrichting als input te gebruiken bij het op te stellen beleid en afwegingen in de uitvoering.

☒ Geld

Speerpunten

Het aantal en type woningen past bij de behoefte

Wat willen we bereiken?

- 185 woningen zijn er in Berkelland per saldo toegevoegd tussen 2015 en 2025
- De overcapaciteit aan plannen is teruggebracht naar 0
- Bestaand vastgoed in centra wordt wanneer nodig getransformeerd tot woningen

Wat gaan we daarvoor doen?

We bewaken de gemeentelijke grondexploitaties. Voor het afwaarderen van plannen treffen we maatregelen.

Kwaliteit

In oktober 2017 worden de structuurvisies Wonen voor de grote kernen Borculo, Neede en Ruurlo vastgesteld. Daarin wordt een vermindering van het aantal geplande woningen als kader gesteld voor toekomstige bestemmingsplannen. Dit heeft naar verwachting ook gevolgen voor een aantal gemeentelijke grondexploitaties. We willen de gewenste stedenbouwkundige kwaliteit als gevolg van het wijzigen van de verkaveling en de inrichting van de openbare ruimte behouden. Naast ruimtelijke consequenties zijn nadelige financiële effecten niet uitgesloten.

Tijd

Het bewaken van de gemeentelijke grondexploitaties is een continu proces. Per plan stellen we een exploitatiebegroting op waarin de verwachte uitgaven en opbrengsten in de tijd worden geraamd. Deze begrotingen actualiseren we minimaal jaarlijks. Via de paragraaf Grondbeleid in de jaarrekening leggen we hierover verantwoording af.

Het uitgiftetempo van beschikbare bouw kavels wordt mede bepaald door financieel economische marktomstandigheden. Demografische ontwikkelingen, aanbod vanuit de bestaande woningvoorraad en hypotheaire financierbaarheid spelen een rol op de woningmarkt. Economische groeimogelijkheden, infrastructuur en voldoende kwalitatief aanbod van personeel zijn aspecten die een rol spelen bij de vestiging van bedrijven. De gemeente probeert binnen haar mogelijkheden te faciliteren bij initiatieven die bijdragen aan een leefbare en vitale omgeving.

Geld

Als gevolg van de demografische ontwikkelingen staan woningbouwplannen onder druk. De gemeente kent - afgezet tegen de verwachte daling van het aantal huishoudens - een overschot aan nieuwbouwplannen. Via structuurvisies Wonen vertalen we de gewenste vermindering van het aantal toe te voegen woningen in bestemmingsplannen. De argumenten die in het regionale stoplichtmodel zijn opgenomen vormen het uitgangspunt bij het opstellen van de structuurvisies. Daarmee willen we een zorgvuldige afweging maken op basis van volkshuisvestelijke en ruimtelijke aspecten. Dit kan er toe leiden dat ook gemeentelijke grondexploitaties voor woningbouw moeten worden bijgesteld. De financiële consequenties verwerken we minimaal jaarlijks bij het actualiseren van de exploitatiebegrotingen. Voor het opvangen van nadelige effecten op de waardering van gemeentelijke complexen is per begin 2017 nog een voorziening beschikbaar van circa € 2 miljoen. Deze post is niet bedoeld voor het dekken van nadelige effecten bij particuliere ontwikkelaren.

Naast woningbouwlocaties kent de gemeente nog enkele bedrijfsterreinen, met name De Kieft in Eibergen en Everskamp in Ruurlo. Daarnaast neemt de gemeente samen met Oost Gelre deel in de ontwikkeling van Regionaal Bedrijventerrein Laarberg. Regionaal wordt gewerkt aan het in beeld brengen van de kwantitatieve en kwalitatieve behoefte aan (uitbreiding van) bedrijfsterreinen. Dit onderzoek is de basis voor de actualisatie van het Regionaal Programma Bedrijventerreinen [RPB]. Dit RPB vormt voor de provincie het kader bij de afwegingen rond planologische capaciteit in bestemmingsplannen. Op dit moment is er geen concrete aanleiding om rekening te houden met een verlaging van de uitgeefbare

hoeveelheid bouwkavels.

We monitoren regionaal en lokaal de ontwikkelingen op de woningmarkt.

Kwaliteit

De gemeenteraad heeft 20 juni 2017 de lokale woningmarktmonitor 2017 voor Berkelland behandeld. En de trend voor de ontwikkeling woningvoorraad per gebied vastgesteld voor de periode tot 2025

Tijd

Geld

We vertalen de uitkomsten van het stoplichtmodel in Structuurvisies Wonen per kern en voor het buitengebied. Deze vormen het kader voor nieuwe bestemmingsplannen.

Kwaliteit

We liggen op koers.

Ondertussen is het intrekbeleid voor vergunningen ingetrokken, waardoor we terugvallen op de wettelijke termijn van 6 maanden.

In de raad van oktober 2017 worden de structuurvisies wonen voor de grote kernen Borculo, Neede en Ruurlo aan de raad aangeboden.

Tijd

Geld

De raad is op 19 september 2017 akkoord gegaan met het voorstel om de kleine kernen de mogelijkheid te bieden om eenzelfde proces als de pilot Beltrum te doorlopen, alvorens de structuurvisies worden opgesteld.

We willen werken aan vitale centra. Voor leegstaande panden zoeken we met eigenaren naar passende functies. Soms kan transformatie naar wonen een oplossing bieden.

Kwaliteit

Tijd

Geld

Woningmarktonderzoek: hieruit blijkt woningbouwbehoefte naar type en locatie. Analyseren of huidige woningbouwplannen hierbij passen met het regionaal stoplichtmodel.

Kwaliteit

Afgelopen zomer is het Achterhoekse woonwensen en leefbaarheidsonderzoek (het AWLO 2017) uitgevoerd. De resultaten worden begin 2018 verwacht.

 Tijd

 Geld

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Exploitatie

Lasten	Actuele begroting NJN 2017	Wijzigingen Najaarsnota	Begroting 2017 na Najaarsnota	MeerJB 2018	MeerJB 2019	MeerJB 2020
Totaal lasten We bewaken de gemeentelijke grondexploitaties	-2.531	0	-2.531	-2.516	-2.516	-2.516
Baten	Actuele begroting NJN 2017	Wijzigingen Najaarsnota	Begroting 2017 na Najaarsnota	MeerJB 2018	MeerJB 2019	MeerJB 2020
Totaal baten We bewaken de gemeentelijke grondexploitaties	1.806	0	1.806	1.791	1.791	1.791
Resultaat	-725	0	-725	-725	-725	-725

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Regionale Woonagenda 2015-2025	Gemeenteraad, mei 2015
Verordening Starterslening gemeente Berkelland 2015	Gemeenteraad, december 2015
Verordening Blijverslening gemeente Berkelland	Gemeenteraad, juni 2016
Structuurvisie Wonen Eibergen	Gemeenteraad, februari 2016
Energie Uitvoeringsprogramma 2015-2018	Gemeenteraad, mei 2016

LEEFOMGEVING

"Een prettige woon- en leefomgeving in de gemeente Berkelland"

Wat speelt er?

- **Bereikbaar met auto, fiets en bus**
Ook in de toekomst is het belangrijk dat onze winkelcentra, wijken, bedrijven en voorzieningen goed en veilig zijn te bereiken voor iedereen. De regiotaxi en buurtbus worden steeds belangrijker voor het vervoer in onze gemeente en regio.
- **Betrokken bij je eigen leefomgeving**
Het is belangrijk dat inwoners zich betrokken en verantwoordelijk voelen voor hun eigen buurt of wijk. We halen bij inwoners op welke zaken zij prioriteit geven en waar zij zich voor willen inzetten. Voor de lange termijn kaders gebruiken we de ontwikkelagenda die uit de kernenfoto's is opgesteld.
- **Duurzame leefomgeving**
We werken aan een energieneutraal Berkelland in 2030. Dit is in 2017 een ontwikkelprogramma, waaraan uitvoering wordt gegeven onder andere in het beheer van de leefomgeving.

Algemeen

N18

Naast de kosten voor het aanpassen/plaatsen van straatnaamborden zijn er kosten voor de onkostenvergoedingen aan de eigenaren/bewoners van de adressen die als gevolg van uw besluit een nieuw adres krijgen. Het gaat om circa 80 adressen die aanmerking komen voor een onkostenvergoeding, waaronder een substantieel aantal bedrijven. De totale kosten hiervoor worden geraamd op circa 15.000 euro.

Fietsbaan Berkelland

Nieuwe verbinding

Door de aanleg van de nieuwe N18 wordt de fietsbaan Eibergen-Groenlo doorsneden. Bij het beoordelen van de ontwerpen van de N18 is geconstateerd dat het huidige ontwerp van de fietsbaan verbeterd kan worden. Er wordt een nieuwe verbinding gemaakt tussen de oude N18 en de fietsbaan bij de ballastput. Als het meer- en minderwerk wordt verrekend dan zijn de extra kosten (€ 15.000,--) voor de gemeente.

Groot voordeel van de wijziging is dat er meer blijft behouden van de huidige fietsbaan en het gebruik van de fietsbaan aantrekkelijker wordt.

Aanpassingen kom Eibergen

In de kom Eibergen zijn veel klachten over de fietsbaan. Er wordt met name geklaagd over het niet krijgen van voorrang en de (on)zichtbaarheid van de fietsers. Samen met de industriekring BVBE, Fietsersbond, VVN en de politie is gekeken hoe de fietsbaan duidelijker zichtbaar te maken. Uitkomst is het plaatsen van stopborden en het visueel smaller maken van de oversteken. Voor de (onbekende) weggebruiker is het hierdoor beter te herkennen als oversteek. Er zijn 10 aan te passen oversteken

Aanpassingen traject Neede-Groenlo

Het aanbrengen van kantmarkering geeft fietsers meer steun in schemer en duisternis. Daarnaast heeft het een goede invloed op de positie van de fietsers op de rijbaan. De verkeersveiligheid en het comfort wordt daardoor verbeterd.

Cofinanciering Provincie Gelderland

Bovenstaande projecten worden samengevoegd als één project om de fietsbaan te verbeteren. De provincie biedt cofinanciering (50% van kosten) voor projecten ter verbetering van bovenlokale fietsverbindingen. De totale kosten worden geroot op € 101.000,--

De provincie heeft 50 % financiering toegezegd. Het gemeentelijke deel kan worden betaald uit de post verkeersplannen/-maatregelen (budget 2017).

Speerpunten

Bereikbaarheid via vervoersystemen

Wat willen we bereiken?

- Alle woningen, bedrijven en voorzieningen in Berkelland voor iedereen bereikbaar zijn, ook zonder eigen auto of ander eigen vervoer.

Wat gaan we daarvoor doen?

Het wettelijke doelgroepenvervoer en een deel van het openbaar vervoer samen met buurgemeenten regionaal organiseren en optimaliseren.

 Kwaliteit

 Tijd

 Geld

Particuliere initiatieven de ruimte geven

 Kwaliteit

 Tijd

 Geld

Vrijwilligersvervoer stimuleren en helpen ontwikkelen, ook in de doorontwikkeling

 Kwaliteit

Het gaat om vrijwilligersprojecten die vervoer verzorgen met een zeker "mantelzorggehalte". Dat is vervoer met een plus als het gaat om de extra tijd en inspanning die nodig is, in een intensievere vorm dan ZOOV Op Maat biedt. Onlangs heeft de Naoberbus aandacht gevraagd voor haar zorgwekkende financiële positie voor de invulling van de maatschappelijk taak die ze vervult. Wij willen meedenken en meezoeken naar een werkbare oplossing in verband met de andere lokale initiatieven (Vlearmoesbus, buurtbussen en vervoerdienst Berkelland).

 Tijd

Voor de doorontwikkeling van lokale vervoersystemen is tijd nodig om in netwerken de juiste verbindingen te kunnen leggen. Ook is er lokale kennis en kunde nodig om goed te doen wat nodig is, kan en mag. Als de kennis niet meer of onvoldoende in eigen huis beschikbaar is, kan deze bij of via ZOOV (extern) gehaald worden.

 Geld

Voor de oplossing van de problematiek van de Naoberbus heeft het bestuur meer armslag nodig. Gelet op de bijdragen van de provincie en de buurgemeenten aan andere lokale vrijwilligersprojecten (voor o.a. een buurtbuslijn) zijn de ogen nu gericht op het gemeentebestuur.

Buurtbuslijnen, waarvan er 3 binnen Berkelland liggen, beschikken op kosten van de provincie over de bus (via Arriva) en krijgen daarnaast een budget per jaar om genoeg vrijwilligers te werven en te houden.

Speerpunten

Inwoners voelen zich verantwoordelijk voor eigen buurt of wijk

Wat willen we bereiken?

- Buurt- en dorpsorganisatie zorgen zelf voor inrichting of onderhoud met een buurtbudget.
- Kwaliteit van de openbare ruimte in het centrum is op orde.
- Kinderen kunnen veilig spelen in de buurt.

Wat gaan we daarvoor doen?

We overleggen met centrumondernemers over het (groen)onderhoud.

 Kwaliteit

 Tijd

 Geld

We overleggen met inwoners en maatschappelijke organisaties over vormen van buurtverantwoordelijkheid.

 Kwaliteit

 Tijd

In gesprekken met wijken en buurten zoeken we naar mogelijke vormen van buurtverantwoordelijkheid. Er is een werkwijze hoe wij buurtgericht gaan werken opgesteld. Wijkteams en eventuele wijkbudgetten maken daar onderdeel van uit.

 Geld

De voorstellen zijn er. Er is nog geen budget voor vrijgemaakt of geoormerkt. Een voorbeeld is wijk 'De Berg' in Neede. Daar is een wijkraad. In een pilot kijken we samen met het wijkteam welke taken in de wijk, die nu door de gemeente worden uitgevoerd, in aanmerking kunnen komen om te behartigen van uit het wijkteam. Ook in de wijk 'Hambroek' in Borculo zijn er ontwikkelingen. Daarbij maken we inzichtelijk voor de gemeentelijke taken welke financiële middelen er voor zijn, en welke planning daarbij hoort. We bereiden een college voorstel voor, om de pilot uit te voeren en deze en andere initiatieven te kunnen realiseren. Er is geen extra geld voor buurtbudget. Op dit moment moeten wij putten uit bestaande middelen.

We overleggen met inwoners over speelplekken.

 Kwaliteit

 Tijd

Geld

Speerpunten

Omgevingsbeleid draagt bij aan leefbaarheid

Wat willen we bereiken?

De nieuwe Omgevingswet zal naar verwachting voorjaar 2019 in werking treden en heeft vier doelen:

- versnellen en verbeteren van besluitvorming.
- samenhangende benadering beleid, besluitvorming en regelgeving.
- vergroten bestuurlijke afwegingsruimte.
- inzichtelijkheid, voorspelbaarheid, gebruiksgemak.

De Omgevingswet heeft vergaande gevolgen voor de huidige manier van besturen, organiseren en communiceren van gemeenten. De Implementatie van de Omgevingswet vraagt behoorlijk wat van gemeentes. Ze wordt ook wel 'de vierde transitie' genoemd. Niet alleen de wetgeving verandert, maar ook de rollen die overheden ten opzichte van elkaar en van hun inwoners hebben, alsook de digitalisering.

Wat gaan we daarvoor doen?

Digitalisering: de gemeentelijke informatievoorziening moet aansluiten op landelijke regelgeving en moet bewoners en bedrijven meer gaan ondersteunen.

Kwaliteit

2017 is een jaar van oriëntatie en opstellen van een projectplan voor periode vanaf 1-1-2018

Tijd

Op het moment van invoering van de Omgevingswet moet minimaal de continuïteit van het vergunningverleningsproces geborgd zijn.

Het volledige stelsel moet in 2024 afgerond zijn.

Geld

Bij de raming van de invoeringskosten van de Omgevingswet is voor digitalisering rekening gehouden met

- extra formatiekosten voor ICT
- **geen** ICT-kosten voor de aanpassing van de bestaande ICT (mee te nemen bij ICT-meerjarenplanning)
- budget voor een inhaalslag om de basis op orde te brengen (digitalisering archief, basisregistraties).

Het eigen maken van een andere manier van werken, een andere houding en gedrag van de gemeentelijke organisatie (cultuuromslag, participatie, integraliteit)

Kwaliteit

Deze actie is gekoppeld aan de organisatiebrede doelstelling om (meer) omgevingsgericht samen te werken.

Tijd

Geld

Implementeren nieuwe Omgevingswet in planvorming, beleid, procedures, instrumenten en werkwijze van Berkelland (inhoudelijk/procedureel/juridisch).

Kwaliteit

2017 is het jaar van voorbereiding en bewustwording. Daar zijn we volop mee bezig. Er is een projectorganisatie met drie projectgroepen (dienstverlening/procedures, cultuurverandering/communicatie en digitalisering. De raadswerkgroep heeft in het voorjaar van 2017 geoefend met virtuele casussen.

Tijd

Minister Schultz heeft bekend gemaakt dat de Omgevingswet later in werking treedt dan 2019. In verband daarmee wordt het vaststellen van onze bestuurlijke ambitie verschoven tot na de verkiezingen in 2018.

Geld

Voor 2017 is een bedrag van € 50.000 gereserveerd. Dat budget wordt gebruikt voor inzet van programmacapaciteit, bijeenkomsten en het inzetten van externe deskundigheid. Volgens een rekentool van de VNG is becijferd dat we de komende jaren meer dan € 1,7 miljoen nodig hebben voor de Implementatie van de Omgevingswet (inclusief het maken van de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan). Inmiddels is besloten om € 577.564 van het resultaat van de Voorjaarsnota 2017 te bestemmen voor de Implementatie van de Omgevingswet.

Speerpunten

Vitale leefomgeving: versterken/ opstarten dorpsnetwerken (buurt- en dorpsorganisatie) en agendavorming per kern door inwoners

Wat willen we bereiken?

- Dorpsnetwerken (buurt- en dorpsorganisatie) in de 4 grotere kernen krijgen.
- De dorpsnetwerken leveren een integrale gebiedsagenda aan.
- De dorpsnetwerken zijn verantwoordelijk voor de uitvoering en verantwoording van de agenda (gebiedscyclus) in samenspel met andere partijen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Dorpsnetwerken leggen aan de dorpsgemeenschap verantwoording af over voortgang van hun activiteiten en werken aan een duurzame positie van dorpsnetwerken in de kernen.

Kwaliteit

Er is gestart met het opzetten van een dorpsnetwerk in de grote kernen. Hiervoor zijn de grote kernen ingedeeld in logische delen. Deze delen worden afzonderlijk bezocht. De bewoners van dat deel ontvangen daarvoor een uitnodiging.

Het bezoek wordt eerst intern voorbereid door in de organisatie alle onderwerpen op te halen die in de betreffende wijk spelen en intern bekend zijn. De betreffende vakcollega's zijn ook bij het bezoek aanwezig.

Per grote kern wordt er gestart met 1 wijk om ervaring op te doen en om van elkaar te leren. De interne voorbereiding voor deze eerste bezoeken loopt.

Neede en Ruurlo starten hiermee dit najaar. In Borculo is het proces met de wijk Hambroek (Mijn Hambroek) verder op deze manier opgepakt.

Tijd

Het is de bedoeling om per grote kern 1 wijk per maand te bezoeken

Geld

Er is nog geen duidelijkheid of er middelen zijn om eventuele zaken die uit de bezoeken naar voren komen ook daadwerkelijk uit te kunnen voeren.

Dorpsnetwerken maken een gebiedsagenda en handelen initiatieven uit eigen gebied af. Gemeente stelt samen met dorpsnetwerken spelregels op om initiatieven te stimuleren.

Kwaliteit

De dorpsorganisaties hebben een uitvoeringsagenda. Er is maandelijks contact over o.a. de voortgang van de projecten.

Met de kleine kernen en buurtschappen worden in 2017 en 2018 gesprekken gevoerd hoe de ontwikkeling van het dorp en de samenwerking met de gemeente op een goede manier vorm kan krijgen die aansluit bij de actuele ontwikkelingen en werkwijzen. Via de opzet van wijkgericht werken worden de ontwikkelingen en wensen per wijk samen met de afzonderlijke wijken in beeld gebracht.

Tijd**Geld**

We faciliteren de start van dorpsnetwerken en geven de kernen de ruimte om zichzelf te organiseren in representatieve dorpsnetwerken.

Kwaliteit**Tijd****Geld**

Speerpunten

Wijken en kernen zijn goed en veilig bereikbaar

Wat willen we bereiken?

- De gemeentelijke wegen zijn duurzaam veilig.

Wat gaan we daarvoor doen?

30- en 60 kilometerzones inrichten.

Kwaliteit

In de kern Neede moeten de wijken in het noord-oosten nog ingericht worden als 30 km/u gebied. Dit zijn de laatste gebieden in Berkelland die nog als 30km/u gebied moeten worden ingericht. Een verkeersbesluit daarvoor zal dit jaar worden genomen. De fysieke inrichting zal worden aangepakt in combinatie met rioolwerkzaamheden.

Tijd

Het verkeersbesluit wordt in 2017 genomen.

De fysieke aanpassingen zullen na 2017 plaatsvinden (in combinatie met rioleringswerkzaamheden).

Geld

Komt pas aan de orde bij rioleringswerkzaamheden.

Bij de aanpassing van de bestaande N18 en de N315 brengen we de belangen van de inwoners en wegverbindingen van Berkelland in.**Kwaliteit****Tijd**

Aan de raad is tijdens een beeldvormende informatiebijeenkomst op 25 oktober 2016 meegedeeld dat het plan was om in het voorjaar van 2017 met nadere (financiële) voorstellen te komen voor met name de afwaardering van de bestaande N18.

In de tweede helft van 2017 zal dit gebeuren.

Geld

Bij de voorstellen tot afwaardering van de bestaande N18 in de tweede helft van 2017 zullen ook (financiële) voorstellen worden gedaan.

We brengen samen met inwoners en gebruikers in beeld of huidige wegfuncties nog passen bij het huidige gebruik.**Kwaliteit**

In plaats van een weg in Beltrum starten we met de Lintveldseweg in Eibergen. Met de inzet van assetmanagement voor de uitvoering van wegbeheer wordt er niet alleen met een technische bril een afweging gemaakt welke wegen onderhoud nodig hebben, maar worden ook aspecten op het gebied van leefbaarheid, veiligheid, gebruik, bereikbaarheid, etc meegewogen. In de vorm van een pilot gaan we in juni 2017 met bewoners van de Lintveldseweg in Eibergen om tafel om ook de inbreng van de bewoners en gebruikers in deze afweging mee te nemen.

Tijd

De pilot is in voorbereiding en wordt najaar 2017 uitgevoerd.

Geld

Er is geen additioneel budget nodig.

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Exploitatie

Lasten	Actuele begroting NJN 2017	Wijzigingen Najaarsnota	Begroting 2017 na Najaarsnota	MeerJB 2018	MeerJB 2019	MeerJB 2020
Het wettelijk doelgroepenvervoer en een deel van het openbaar vervoer samen met buurgemeenten regionaal organiseren en optimaliseren	-744	0	-744	-744	-744	-744
We overleggen met inwoners over speelplekken	-91	0	-91	-91	-91	-91
We onderhouden de gebouwen die in eigendom zijn van de gemeente	-579	-272	-851	-517	-517	-517
We beheren, onderhouden, vernieuwen of renoveren de riolering	-5.216	0	-5.216	-5.224	-5.211	-5.218
We onderhouden de gemeentelijke begraafplaatsen en zorgen voor ruimte voor nieuwe begravingen	-365	-11	-376	-363	-363	-363
We beheren en onderhouden het openbaar groen	-2.673	18	-2.656	-2.685	-2.685	-2.685
We brengen samen met inwoners en gebruikers in beeld of huidige wegfuncties nog passen bij het huidige gebruik	-200	51	-150	-180	-180	-180
We evalueren en actualiseren het Gladheidsbestrijdingsplan	-97	0	-97	-97	-97	-97
We onderhouden onze infrastructuur	-5.354	0	-5.354	-5.318	-5.318	-5.318
Totaal lasten	-15.321	-215	-15.536	-15.220	-15.208	-15.214

Baten	Actuele begroting NJN 2017	Wijzigingen Najaarsnota	Begroting 2017 na Najaarsnota	MeerJB 2018	MeerJB 2019	MeerJB 2020
Het wettelijk doelgroepenvervoer en een deel van het openbaar vervoer samen met buurgemeenten regionaal organiseren en optimaliseren	1	0	1	1	1	1
We onderhouden de gebouwen die in eigendom zijn van de gemeente	108	0	108	108	108	108
We beheren, onderhouden, vernieuwen of renoveren de riolering	6.345	0	6.345	6.345	6.345	6.345
We onderhouden de gemeentelijke begraafplaatsen en zorgen voor ruimte voor nieuwe begravingen	264	0	264	264	264	264
We beheren en onderhouden het openbaar groen	38	0	38	51	51	51
We brengen samen met inwoners en gebruikers in beeld of huidige wegfuncties nog passen bij het huidige gebruik	1	0	1	1	1	1
We onderhouden onze infrastructuur	204	0	204	204	204	204
Totaal baten	6.962	0	6.962	6.974	6.974	6.974
Resultaat	-8.358	-215	-8.573	-8.246	-8.234	-8.240

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
<u>Rapportage groenbeheer</u>	2009
<u>Speelruimteplan</u>	2007

<u>Groenstructuurplan</u>	
<u>Speelruimtebeleid</u>	2009

INTEGRALE VEILIGHEID

"Veiligheid is van en voor ons allemaal"

Wat speelt er?

- **Waakzaamheid en sociale controle**
Er is een toenemende bereidheid om deel te nemen aan buurtpreventie door het oprichten van whatsapp groepen.
- **Bedrijven willen investeren in KVO (Keurmerk Veilig Ondernemen)**
Bedrijven kunnen zelf veel doen aan de eigen veiligheid. En nog meer in hun bedrijfsomgeving als bedrijven op bedrijventerreinen samenwerken. Ook hier geldt dat de eigen inzet voorwaarde is voor veiligheidsprofessionals om hun werk goed te kunnen doen.
- **Bestuur en medewerkers handelen integer**
Voor een groot vertrouwen in de overheid is het belangrijk dat bestuurders en ambtenaren altijd integer handelen en dit ook actief laten zien.

Speerpunten

De inwoners en de BOA's zijn onze ogen en oren van de wijk voor veiligheid

Wat willen we bereiken?

- Inwoners helpen actief mee een buurt veilig te maken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Onze BOA's (Bevoegd OpsporingsAmbtenaar) en de politie doen de witte voetjes actie.

☐ **Kwaliteit**

☐ **Tijd**

☐ **Geld**

We blijven ons inzetten om zoveel mogelijk mensen aan te sluiten bij burgernet en het burgerinitiatief WhatsApp groepen

☐ **Kwaliteit**

In alle kernen (met uitzondering van Eibergen) draait nu een Whatsapp groep. In Eibergen is wel een start gemaakt. De gemeente plaatst borden en ondersteunt de initiatiefnemers, maar het betreft een burgerinitiatief. De gemeente heeft in 2017 'boef in de wijk' georganiseerd om meer bekendheid te geven aan de Whatsapp groepen en om inwoners bewust te maken wat een verdachte situatie is.

☐ **Tijd**

☐ **Geld**

We ondersteunen de politie bij het inzetten van lokfietsen om het aantal fietsdiefstallen te verminderen.

Kwaliteit

De gemeentes Aalten, Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk hebben gezamenlijk de kosten betaald voor de track en trace van de lokfietsen in Achterhoek-Oost. Er zijn afgelopen jaar diverse aanhoudingen verricht, omdat iemand een lokfiets heeft meegenomen.

Tijd

Geld

We versturen preventiebrieven in straten waar ingebroken is om het oplossingspercentage omhoog te krijgen en omdat er vaak meerdere keren in één buurt ingebroken wordt.

Kwaliteit

Bij elke inbraak in een woning wordt een preventiebrieven verstuurd naar de omwonenden

Tijd

Geld

Speerpunten

Integriteit

Wat willen we bereiken?

- Ambtenaren en bestuurders handelen integer in alle gevallen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Voor alle medewerkers bijeenkomsten organiseren over integriteit. De integriteitsrichtlijnen worden voortdurend gecheckt of ze bijdragen aan integer handelen.

Kwaliteit

Integriteit is een belangrijk onderwerp in de gemeente Berkelland. Afgelopen voorjaar is de klokkenluidersregeling geactualiseerd en in het najaar wordt het visiedocument geactualiseerd. Hierover wordt actief gecommuniceerd naar de medewerkers en bestuurders.

Daarnaast legt iedere nieuwe medewerker bij indiensttreding schriftelijk de ambtseed of ambtsbelofte af. Periodiek worden er bijeenkomsten georganiseerd waarin de nieuwe medewerkers mondeling de ambtseed of ambtsbelofte afleggen aan de burgemeester en gemeentesecretaris. Tijdens deze bijeenkomsten wordt aandacht geschonken aan het onderwerp integriteit.

Bij de aanstelling van de nieuwe raad, wordt de raadsleden een dilemmatraining aangeboden.

Ook zijn er in de organisatie vertrouwenspersonen voor ongewenst gedrag en integriteit aangewezen. Medewerkers kunnen bij hen terecht voor ondersteuning.

Tijd

In het najaar van 2017 actualiseren we het visiedocument integriteit. Na vaststelling van het visiedocument door het college van B&W, communiceren we actief over de geactualiseerde klokkenluidersregling en het visiedocument. Dit doen we gelijktijdig met de bijeenkomsten voor het mondeling afleggen van de ambtseed en ambtsbelofte.

Geld

Speerpunten

Veiligheid bij bedrijven is in orde

Wat willen we bereiken?

- Bedrijven doen zelf veel aan een veilige omgeving en preventie. Zo veel mogelijk bedrijfsterreinen vallen onder een KVO.

Wat gaan we daarvoor doen?

Invoering Keurmerk Veilig Ondernemen ondersteunen, stimuleren en inkoopregistratie controleren in Digitaal Opsporingsregister ter voorkoming handel in gestolen goederen.

Kwaliteit

Met uitzondering van Eibergen (ivm revitalisering binnenstad) zijn alle grote kernen voorzien van een Keurmerk Veilig Ondernemen ondersteund door de gemeente.

De buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA) gaan met de politie mee op controle naar bedrijven die goederen hebben geregistreerd in het digitaal opsporings register (DOR). De BOA's gaan binnenkort ook zelfstandig op controle.

Tijd

Geld

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Exploitatie

Lasten	Actuele begroting NJN 2017	Wijzigingen Najaarsnota	Begroting 2017 na Najaarsnota	MeerJB 2018	MeerJB 2019	MeerJB 2020
Totaal lasten Onze BOA's en de politie doen de witte voetjes actie	-40	0	-40	-40	-40	-40
Resultaat	-40	0	-40	-40	-40	-40

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Integraal Veiligheidsplan (2014-2018)	Raad 16 september 2014
Integriteitsbeleid	2016

DOORLOPENDE OVERIGE TAKEN

"Activiteiten die niet passen binnen de andere programma's"

Speerpunten

Doorlopende activiteiten

Wat willen we bereiken?

- Uitvoeren van vastgesteld beleid.

Wat gaan we daarvoor doen?

Afvalinzameling en verwerking

Kwaliteit

Doel is om in 2020 te voldoen aan de landelijke doelstelling: 100 kilogram restafval per inwoner. Dit halen we niet met ons huidige inzamelsysteem. We zijn bezig met de voorbereidingen voor een nieuw afvalsysteem. Insteek is een hoge service op het inzamelen van grondstoffen zoals groente fruit en tuinafval (GFT), plastic metaal en drankenkartons (PMD) en oud papier. En een lage service op het inzamelen van restafval.

Diverse scenario's worden in oktober aan onze inwoners voorgelegd. Het is de bedoeling dat de gemeenteraad begin 2018 het plan "van afval naar grondstof" vaststelt.

Het nieuwe plan "Van afval naar grondstof" vormt de basis voor de aanbesteding van het inzamelen en verwerken van het huishoudelijk afval. Voor 2018 verlengen wij de bestaande contracten om op die manier gefaseerd uitvoering te geven aan het nieuwe plan. In 2019 moet de nieuwe inzamelsystematiek en de aanbesteding van het huishoudelijk afval zijn doorgevoerd.

Tijd

Geld

Verloopt binnen de financiële kaders.

Beheer en onderhoud van gemeentelijke eigendommen

Kwaliteit

Tijd

Geld

Beheer en onderhoud van het openbaar groen

Kwaliteit

Pas in de loop van april is het groenonderhoud op gang gekomen; het is zaak de ontwikkelingen nu goed te volgen. Het onderhoudsniveau wordt nu grotendeels gehaald.

Tijd

Er zijn geen duidelijke achterstanden geconstateerd.

Geld

Het overgrote deel van het reguliere onderhoud ligt vast in meerjarige opdrachten. De termijnbetalingen passen binnen de verwachtingen en er hebben zich geen onverwachte gebeurtenissen, met financiële gevolgen, voorgedaan.

Beheer en onderhoud van riolering**Kwaliteit**

We hebben een uitgebreid rioleringsstelsel. Om dit stelsel goed te laten functioneren is beheer en onderhoud belangrijk. In het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) staat wanneer een bepaald gedeelte van de riolering moet worden onderhouden of vervangen.

Tijd

Het GRP loopt tot 2018. In 2017 starten we met het opstellen van een visie over onze riolerings- en watertaken. Bij het opstellen van de visie worden veel partijen betrokken, waaronder de gemeenteraad en het waterschap. De doorlooptijd van de visie is ongeveer een jaar. Vervolgens stellen we het gemeentelijke watertakenplan op. Dat is de opvolger van het verbreed GRP. Voor eind 2018 willen wij dit plan af hebben.

Geld

De middelen zijn beschikbaar in het rioleringsfonds.

Beheer en onderhoud van wegen, straten en pleinen**Kwaliteit**

Uit de in 2015 uitgevoerde herijking van het wegbeheer blijkt dat het kwaliteitsniveau van de wegen in het buitengebied door het beperkte budget steeds verder achteruit is gegaan. Deze teruggang van vooral de ontsluitingswegen in het buitengebied was aanleiding voor de raad om het college te verzoeken vanaf 2016 gedurende 4 jaar jaarlijks minimaal 250.000 euro uit de Reserve Onderhoud Wegen te gebruiken voor extra onderhoud aan de wegen in het buitengebied. Uit de (tweejaarlijkse) inspectie van de wegen in het buitengebied eind 2016 blijkt dat we de goede kant op gaan. Eind 2017 wordt de (tweejaarlijkse) inspectie van de wegen binnen de bebouwde kom uitgevoerd en weten we of we daar op het afgesproken niveau zitten. Eind 2018 volgt weer een inspectie van de wegen in het buitengebied.

Tijd**Geld****Onderhouden van Begraafplaatsen en gelegenheid geven tot begraven
Verzorgen van onderwijshuisvesting en overige onderwijszaken****Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)**

Bedragen x1000

Exploitatie

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	
Gemeentelijk Rioleringsplan	2013
Wegbeheer gemeente Berkelland 2016-2020	2016

FINANCIËN

Wat speelt er?

- In deze coalitieperiode hebben we een bezuinigingstaakstelling van € 4,8 miljoen.
- We hebben ruimte binnen onze liquide middelen. Met de lage rente op de kapitaalmarkt levert dit geen rendement op.
- De regelgeving rond de begroting is gewijzigd daardoor zijn een aantal extra overzichten verplicht

Algemeen

Verkiezingen

De verkiezingen voor de Tweede Kamer zijn €12.000 duurder uitgevallen dan begroot. Dit komt vooral door het inzetten van extra tellers. En de aanschaf van nieuwe software.

Antidiscriminatievoorziening

Bij de gemeente Oude IJsselstreek hebben we een voorziening gecreëerd voor het melden van discriminatie. Dit is €4.000 goedkoper dan begroot.

Afrekening fractievergoedingen

De raadsfracties ontvangen voor bestuursondersteuning jaarlijks een fractievergoeding. Aan het eind van het dienstjaar wordt hierover verantwoording afgelegd. Binnen bepaalde normen moeten niet bestede middelen terug worden gestort. Over 2016 is dit voor alle fracties samen een bedrag van ongeveer € 11.000.

Accountantskosten

Tot vorig jaar werd de verantwoording en controle van de (meeste) Provinciale subsidies meegenomen in het jaarrekeningtraject van de SISA (Single Information Single Audit). Deze werkwijze is voor deze bijdragen niet meer van toepassing. Dat betekent dat per traject een afzonderlijke accountantsverklaring noodzakelijk is. De kosten hiervan zijn aanzienlijk hoger dan dat ze beoordeeld worden in het jaarrekeningtraject. Jaarlijks hebben we verschillende projecten die hiervoor in aanmerking komen. Dit jaar zijn o.a. accountantsverklaringen gevraagd voor de Stofwolk, Nedvang, fietspad Grolseweg en fietsbaan Neede. We schatten in dat we hier structureel € 20.000 extra voor nodig hebben. We dekken de extra kosten uit de stelpost prijscompensatie.

Lijkschouwingen

De tarieven van de lijkschouwingen zijn de afgelopen jaren gestegen. Omdat het een wettelijke taak is worden we geconfronteerd met meer kosten. De extra kosten bedragen ongeveer € 11.000 structureel. We dekken deze verhoging uit de stelpost prijscompensatie.

Renteopbrengsten

In de najaarsnota 2016 is de prognose van de renteopbrengsten geactualiseerd. Deze actualisatie is niet goed vertaald naar de begroting 2017. Daardoor hebben we €200.000 meer opbrengsten dan begroot.

Algemene uitkering en uitkering sociaal domein

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt in de mei- en septembercirculaire aangepast. Omdat de meicirculaire niet meer verwerkt kon worden in de voorjaarsnota verwerken we deze nu in de najaarsnota. Gevolg daarvan is dat we nog een postief effect zien voor de algemene uitkering. Het Rijk geeft meer uit dan ze hadden verwacht. Dit leidt ook tot hogere inkomsten voor ons. In de septembercirculaire is het voordeel afgezwakt omdat er enkele meevallers waren waardoor de Rijksuitgaven toch lager uitvallen dan in mei gedacht. Desondanks zien we een voordeel van € 1.225.000 op de algemene uitkering.

Voor de uitkering voor het sociaal domein is het beeld minder gunstig. In de meicirculaire stond een verlaging van de uitkering van iets meer dan een half miljoen. Met de septembercirculaire is het nadeel nog iets groter namelijk € 548.000. In alle prognoses is al rekening gehouden met deze lagere uitkering.

Algemene baten en lasten

Op de post algemene baten en lasten ramen we baten en lasten waarvan we verwachten dat we ze moeten doen, maar waarvan we dat nog niet zeker weten. Op dit moment weten we van de meeste onderwerpen dat ze niet tot uitgaven in 2017 zullen leiden. Bijvoorbeeld omdat de voorbereiding nog bezig is of omdat we het op een andere manier in onze werkwijze hebben gepast. We kunnen daarom lasten ter hoogte van € 1.236.562 vrij laten vallen bij algemene baten en lasten. Hiervan wordt € 562.881 gebruikt om hogere lasten op andere plekken op te vangen of minder inkomsten. Dit laatste is het geval voor de onttrekking aan de reserve bestuurlijke claims ter dekking van het Individueel Keuze Budget. Dit was in de begroting opgenomen, bij algemene baten en lasten als last met als dekking een onttrekking aan de reserve. In de jaarrekening 2016

hebben we dit echter als nog te betalen bedrag op moeten nemen. Hierdoor hebben we dit jaar de lasten niet, maar is ook de onttrekking (inkomst) niet nodig.

Verkoop gebouwen

Het beleid van de gemeente is er op gericht om gemeentelijk vastgoed waar mogelijk af te stoten. In dit kader hebben we twee panden in Ruurlo die niet gebruikt werden voor de openbare dienst en een voormalig onderwijsgebouw verkocht. De eenmalige opbrengst is € 372.000,-.

Voorstel is om dit voordeel toe te voegen aan de algemene reserve.

Herstelkosten waarderingskamer en aansluiting BAG/WOZ

In de najaarsnota 2016 is geld beschikbaar gesteld voor herstelwerkzaamheden door het GBT om aan de eisen van de waarderingskamer te voldoen en de aansluiting BAG/WOZ te realiseren. Een gedeelte van de werkzaamheden is dit jaar uitgevoerd. De kosten hiervan dekken we uit de reserve. Het gaat om €94.000.

Speerpunten

Financieel structureel gezonde gemeente

Wat willen we bereiken?

- We willen zicht hebben op een sluitend meerjarenperspectief.

Wat gaan we daarvoor doen?

We besparen € 3,2 miljoen door budgetten te verlagen en inkomsten te verhogen.

Kwaliteit

Tijd

Het realiseren van de bezuinigingen loopt grotendeels volgens plan. De bezuiniging op personeel wordt pas zichtbaar in de begrotingsschijf 2019. Dit komt door de afspraak dat de organisatieverandering bekostigt mag worden uit het eerdere vertrek van medewerkers. De uitwerking van de motie M-17-7 over de kwantiteit en kwaliteit van de personele formatie leidt tot het niet verder invullen van de bezuiniging.

Geld

Het totaal aan gerealiseerde bezuinigingen loopt nog steeds op. Belangrijkste oorzaak is het invullen van de doelstelling voor het beter laten renderen van onze liquide middelen. De hybride lening aan de BNG levert daar de grootste bijdrage aan met € 600.000. Ook blijkt dat de bijdrage aan de VNOG toch lager uitvalt dan eerder verwacht. Hiermee besparen we in 2017 €18.500 oplopend naar €74.000 in 2020.

Daarnaast valt er nog een stukje prijscompensatie vrij uit 2016. Dit gaat om €34.500.

De stand ziet er dan als volgt uit:

Onderwerp	Doel	Gerealiseerd	Nog te gaan
Financieel technisch	1.500.000	3.961.556	-2.461.556
VNOG/Brandweer	200.000	114.506	85.494
Antidiscriminatievoorziening	15.000	0	15.000
Rekenkamerfunctie	15.000	0	15.000
Zwerfdierenopvang	20.000	2.277	17.723
WMO	300.000	300.000	0

WSW	350.000	0	350.000
Binnensportaccommodatie	85.000	50.714	34.286
Leerlingenvervoer	30.000	147.000	-117.000
Beheer en Onderhoud	350.000	347.556	2.444
Verkoop gebouwen/energiebesparing	100.000	0	100.000
Overige maatregelen	200.000	199.893	107
Personeel	1.700.000	192.283	1.507.717
Totaal	4.865.000	5.315.785	-450.785

We ontwikkelen onze rendementsdoelstellingen.

Kwaliteit

De marktrente blijft laag. Daardoor is het lastig de overtollige liquide middelen tegen een goed rendement weg te zetten. De hybride lening aan de BNG draagt wel bij aan een hoger rendement.

Tijd

Geld

Wat mag het kosten? (bedragen x 1000)

Bedragen x1000

Exploitatie

Lasten	Actuele begroting NJN 2017	Wijzigingen Najaarsnota	Begroting 2017 na Najaarsnota	MeerJB 2018	MeerJB 2019	MeerJB 2020
We voeren de Wet onroerende zaakbelasting uit	-320	0	-320	-277	-277	-277
We heffen Onroerende zaak belasting	-1	0	-1	-1	-1	-1
We heffen andere belastingen en leges	-1.224	-94	-1.318	-1.227	-1.227	-1.227
We storten in en onttrekken aan reserves	-625	-3.072	-3.698	-947	-1.147	-1.647
Bedrijfsvoeringskosten	-16.207	-39	-16.246	-15.867	-15.287	-15.287
We beheren onze financiële middelen	-3.221	0	-3.221	-2.848	-2.681	-2.513
Overige baten en lasten	-1.435	1.237	-198	-1.550	-1.774	-1.909
Totaal lasten	-23.033	-1.968	-25.001	-22.717	-22.393	-22.860
Baten	Actuele begroting NJN 2017	Wijzigingen Najaarsnota	Begroting 2017 na Najaarsnota	MeerJB 2018	MeerJB 2019	MeerJB 2020
We ontvangen een algemene uitkering	61.043	677	61.043	61.278	60.819	60.845
We heffen Onroerende zaak belasting	8.128	0	8.128	8.128	8.128	8.128
We heffen andere belastingen en leges	1.545	0	1.545	1.545	1.545	1.545
We storten in en onttrekken aan reserves	3.588	14	3.652	2.509	2.457	2.998
Bedrijfsvoeringskosten	1.942	9	1.942	1.939	1.939	1.939
We beheren onze	5.011	200	5.211	4.298	4.298	4.298

financiële middelen						
Overige baten en lasten	208	0	208	208	208	208
Totaal baten	81.464	900	81.728	79.904	79.393	79.959
Resultaat	58.431	-1.068	56.727	57.187	57.000	57.099

